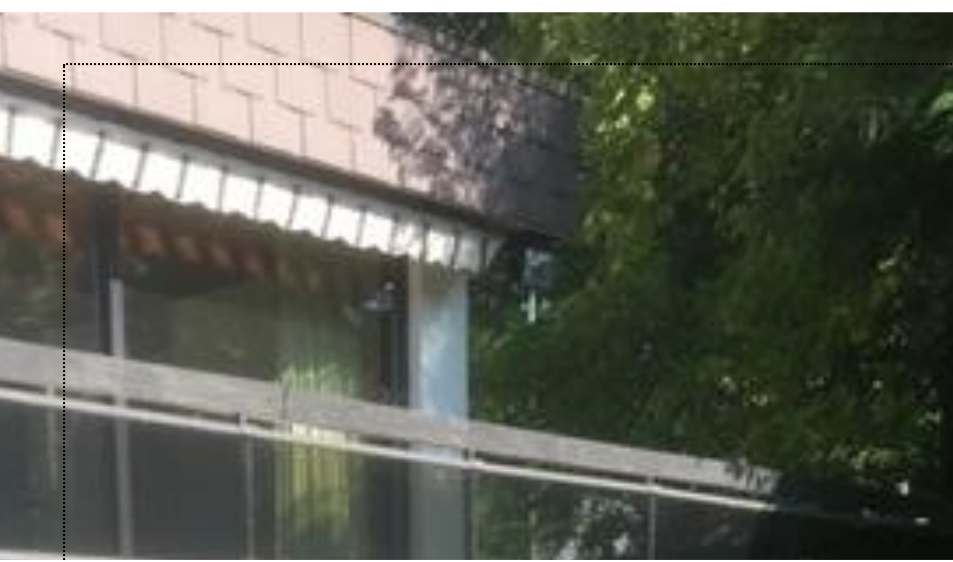

2024

ARCHEOLOGIENOTA Acacialaan te Zottegem (Oost-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 634

Boris Horemans

Merel Van Eynde

Stijn Van Lancker

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 634

Archeologienota Acacialaan te Zottegem (Oost-Vlaanderen).

BORIS HOREMANS, STIJN VAN LANCKER & MEREL VAN EYNDE

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2024
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

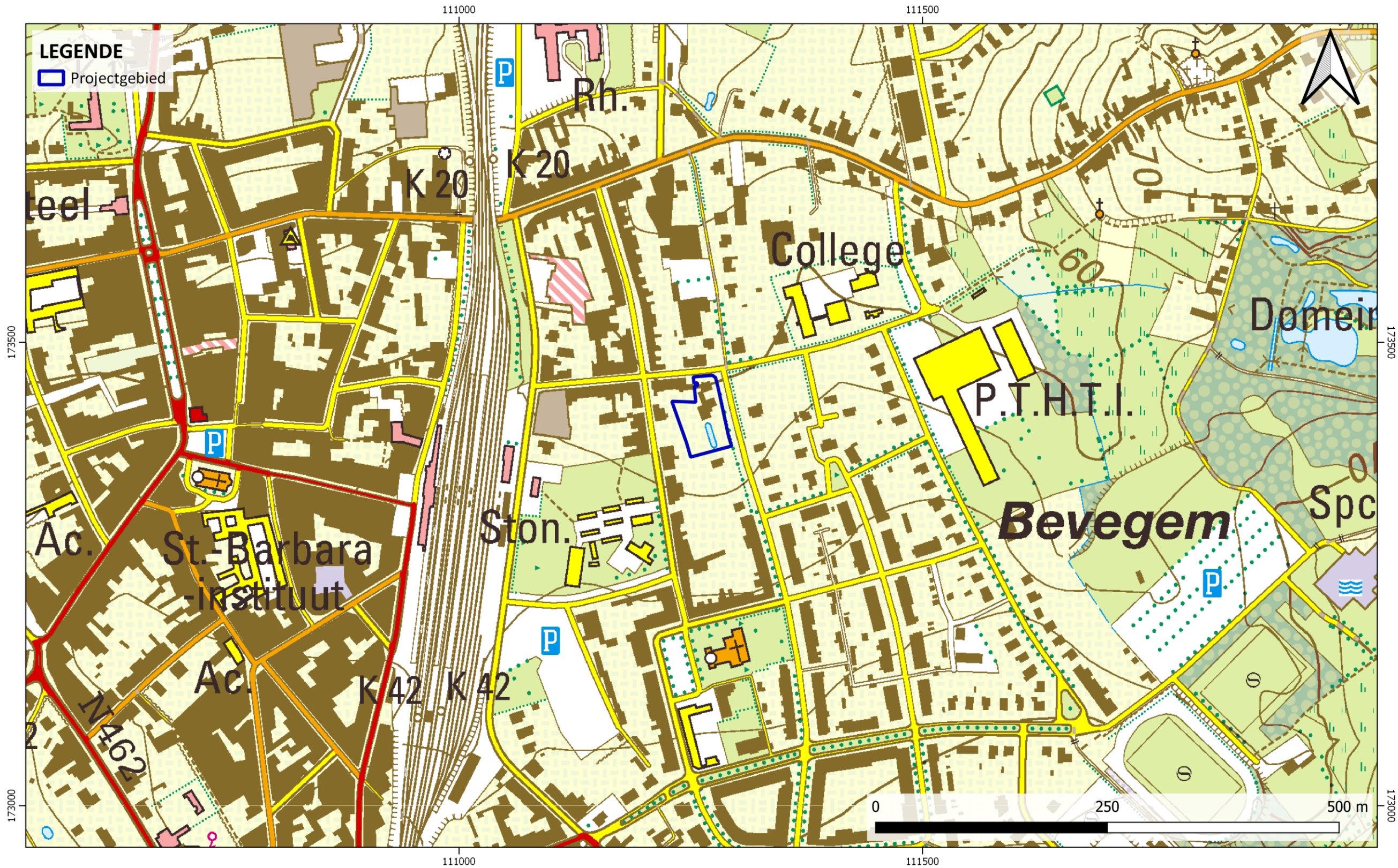
Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 10 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 10 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek	- 10 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 10 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 11 -
2.5	Beschrijving geplande werken	- 15 -
2.6	Randvoorwaarden	- 15 -
2.7	Werkwijze	- 15 -
3	Assessmentrapport	- 20 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied	- 20 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 25 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 25 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 27 -
3.2.3	Bodem	- 28 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart	- 28 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 29 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid	- 29 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 30 -
3.2.3.5	Gewestplan	- 31 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 33 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 33 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 34 -
3.3.2.1	Kaart van Sanderus (1641-1644)	- 34 -
3.3.2.2	Kaart van Fricx (1704-1712/1727)	- 35 -
3.3.2.3	Kaart van Villaret (1745-1748)	- 37 -
3.3.2.4	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 38 -
3.3.2.5	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 39 -
3.3.2.6	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 40 -
3.3.2.7	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 41 -

3.3.1	Topografische kaart 1910	- 42 -
3.3.2	Topografische kaart van België 1937	- 43 -
3.3.3	Luchtfoto 1944	- 44 -
3.3.4	Luchtfoto 1971	- 45 -
3.3.5	Luchtfoto 1979-1990	- 46 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied	- 48 -
4	Landschappelijk Bodemonderzoek (2020J145)	- 55 -
4.1	Werkwijze en strategie.....	- 55 -
4.2	Situatie Terrein.....	- 56 -
4.3	Assessment.....	- 58 -
4.3.1	Bodem.....	- 58 -
4.3.2	Boordigrammen	- 61 -
4.3.3	Boorbeschrijvingen	- 65 -
4.3.4	Boortransecten.....	- 67 -
4.3.5	Interpretatie Booronderzoek	- 68 -
5	Besluit.....	- 69 -
6	Bibliografie	- 71 -
7	Lijst van figuren	- 73 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2020J77
Site	Zottegem - Acacialaan
Projectsigle ADEDE	ZOT-ACA
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Verkaveling gevolgd door Nieuwbouw meergezinswoningen met ondergrondse parking, ophoging
Uitvoerder	ADEDE bv
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	David Janssens OE/ERK/Archeoloog/2018/00215
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bv
Bibliografische referentie	Van Lancker, S., et al, 2024, Archeologienota Acacialaan te Zottegem (Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 634, Gent.
Grootte projectgebied	±3.363 m ²
Periode uitvoering	Oktober 2020 – Maart 2021 – april 2024
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorde zones	Zie kaart p. 9.

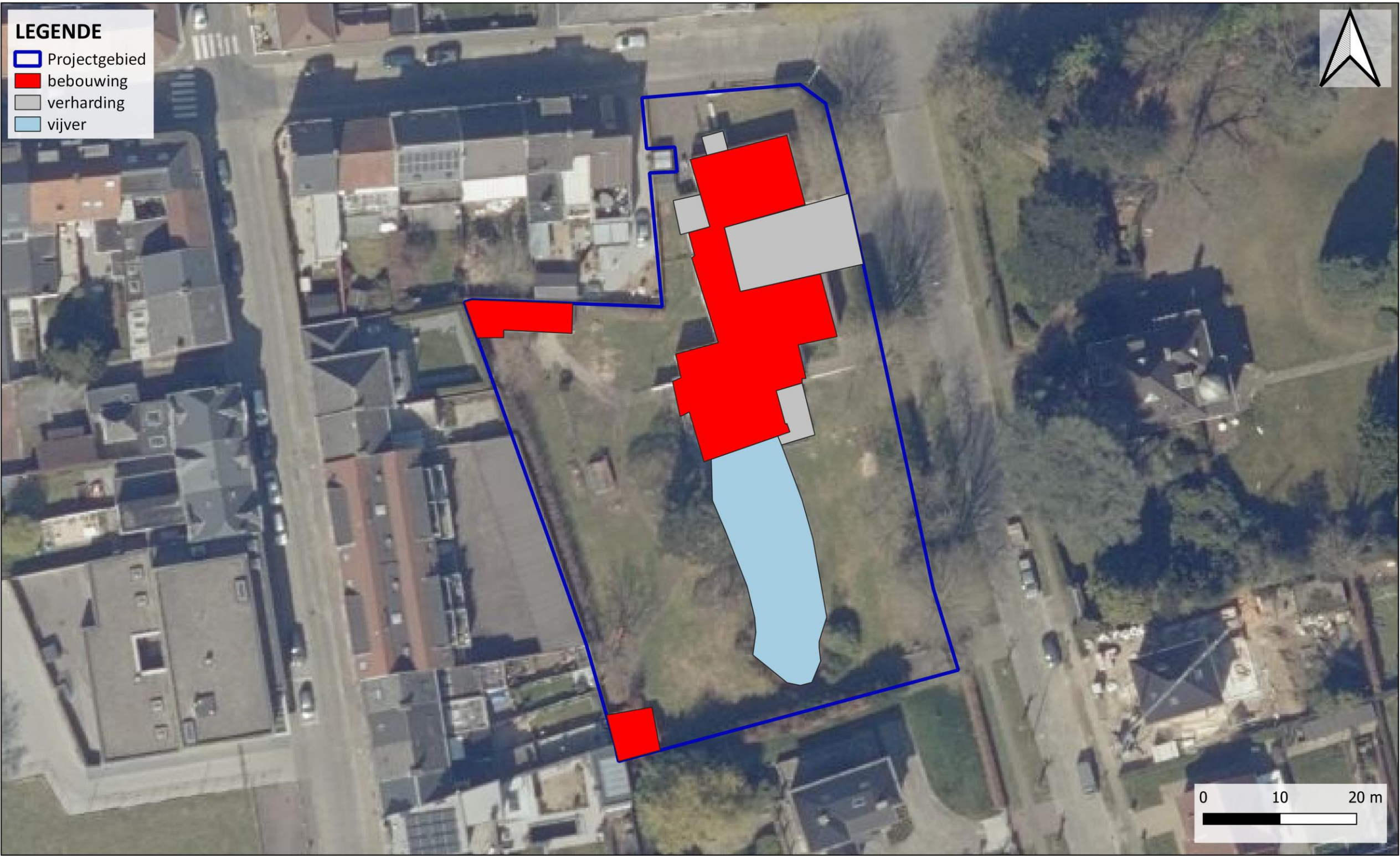
Zottegem - Acacialaan
projectcode OE: 2020J77

aangemaakt: 8 oktober 2020
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

Zottegem - Acacialaan
projectcode OE: 2020J77

aangemaakt: 8 oktober 2020
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Eind 2020 werd door ADEDE een archeologisch vooronderzoek verricht door middel van een bureaustudie aangevuld met een landschappelijk bodemonderzoek¹.

Deze archeologienota werd opgesteld in het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen.

Een aangepaste archeologienota ten gevolge van een planwijziging werd opgesteld².

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor een verkaveling waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

Onderhavige archeologienota betreft nog steeds een verkaveling, maar omwille van een planwijziging bij een nieuwe omgevingsvergunningsaanvraag worden deze aangepaste plannen toegevoegd in de archeologienota.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?

¹ Horemans, B., 2020

² Van Eynde, M., et al, 2021

- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

In noordoostelijke hoek, gelegen ter hoogte van het kruispunt van de Oostlaan met de Acacialaan bevindt zich momenteel bebouwing met een inrit naar een lager gelegen parking via de Acacialaan. Deze bebouwing strekt zich uit tot centraal binnen het projectgebied. Vrijwel de gehele zone rondom de parking is verhard. Centraal op het terrein is een vijver gelegen. Verspreid over de zone komen verschillende bijgebouwtjes en tuinhuizen voor. Het perceel is vrijwel volledig omzoomd door hoogstammige bomen.

Figuur 1. Zicht op huidige toestand

2.5 Beschrijving geplande werken

De archeologienota die hier voorligt, wordt opgesteld in het kader van een verkavelingsaanvraag. Dit in tegenstelling tot de eerdere archeologienota dd. 2020 die Opgemaakt werd in het kader van een omgevingsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen. De opdrachtgever kreeg de opdracht eerst een verkavelingsaanvraag in te dienen wat ook een aanpassing van de archeologienota vereiste.

Binnen de aanvraag zal het perceel opgedeeld worden in 5 loten.

Lot 1 -2 en 3 zijn bestemd voor een open bebouwing. De oppervlaktes van deze loten bedragen respectievelijk 897m² - 872m² en 1063m². Achteraan deze loten is een zone voor infiltratie en buffering hemelwater voorzien. Een 8 meter brede voortuinstrook wordt voorzien evenals een 4 meter brede zijtuinstrook langsheen het aanpalend perceel 700/E.

Binnen deze loten worden telkens gebouwen voorzien met een afmeting van 18 x 12 meter.

Lot 4 en 5 zijn gelegen langheen de Ooststraat en kennen een oppervlakte van 319m² en 335m².

Voorafgaand aan de nieuwbouw plant de opdrachtgever de sloop van de bestaande bebouwing en verharding (inrit). De elektriciteitscabine blijft behouden.

Binnen lot 4 wordt een gebouw voorzien van 13 x 8 meter en binnen lot 5 een gebouw van 12 x 7.6 meter.

De bestaande vijver wordt gedempt en de bestaande bebouwing gesloopt.

2.6 Randvoorwaarden

Gezien de aanwezige bebouwing, verharding en beplanting dient eventueel verder onderzoek plaats te vinden via uitgesteld traject gezien de onmogelijkheid tot uitvoering in deze fase.

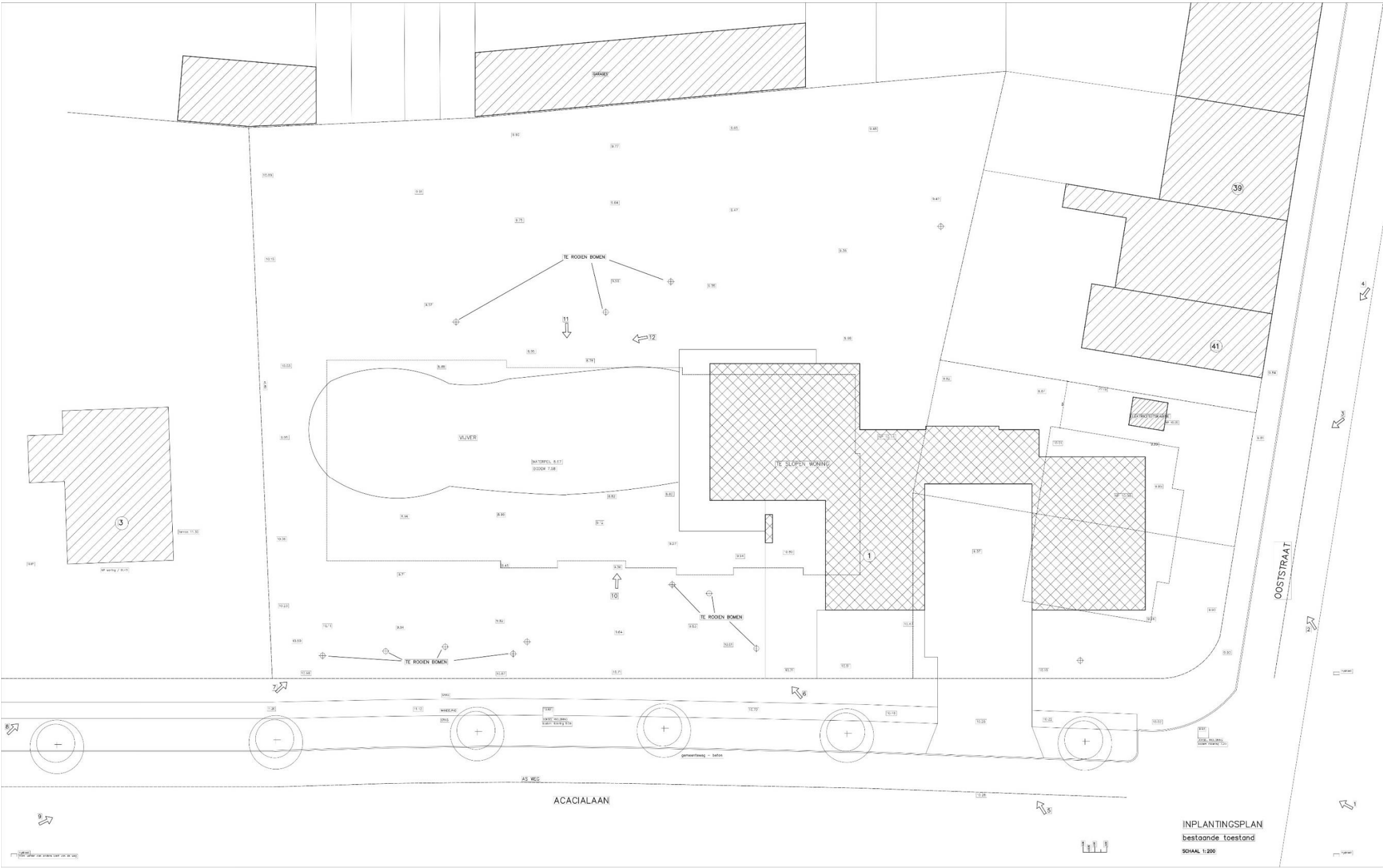
2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

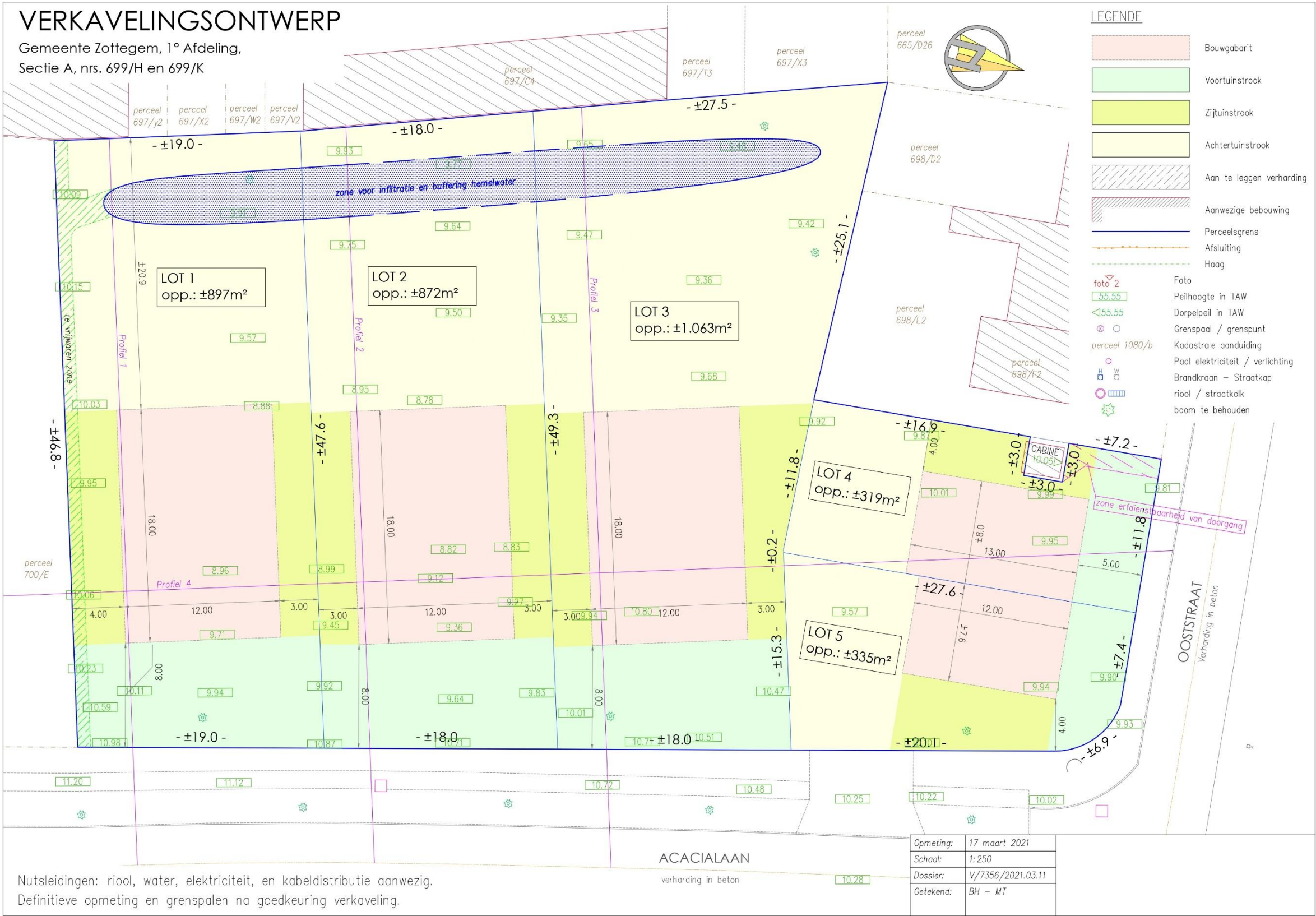
Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede bestaande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair geologische kaart
 - Bodemtypekaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Erosiegevoeligheidskaart
 - Bodemgebruiksbestand
 - Gewestplan
- Historische situering:
 - Kaart van Sanderus
 - Kaart van Villaret
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Topografische kaarten (1910 – 1937)
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

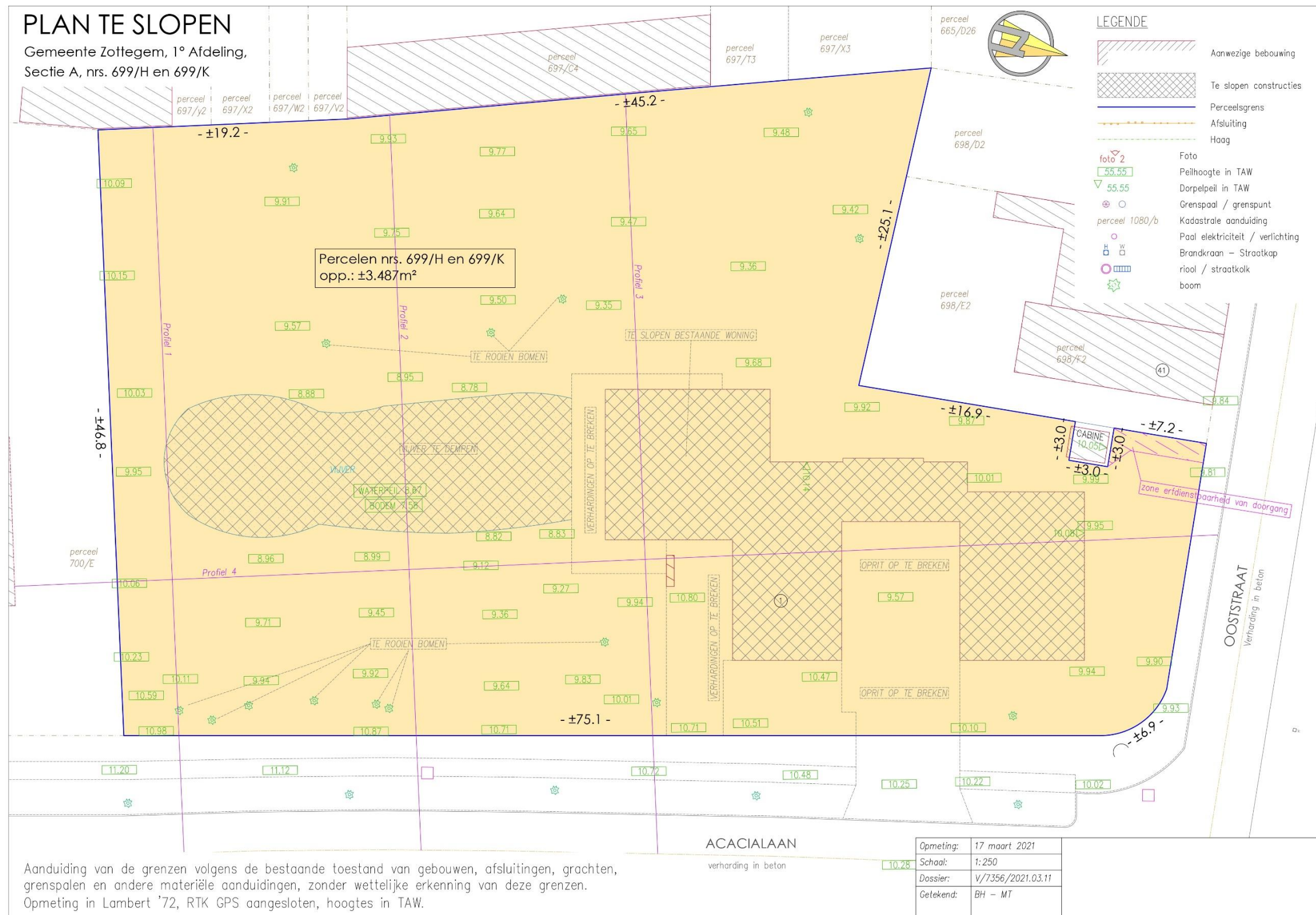
Bestaande Toestand

Verkaveling

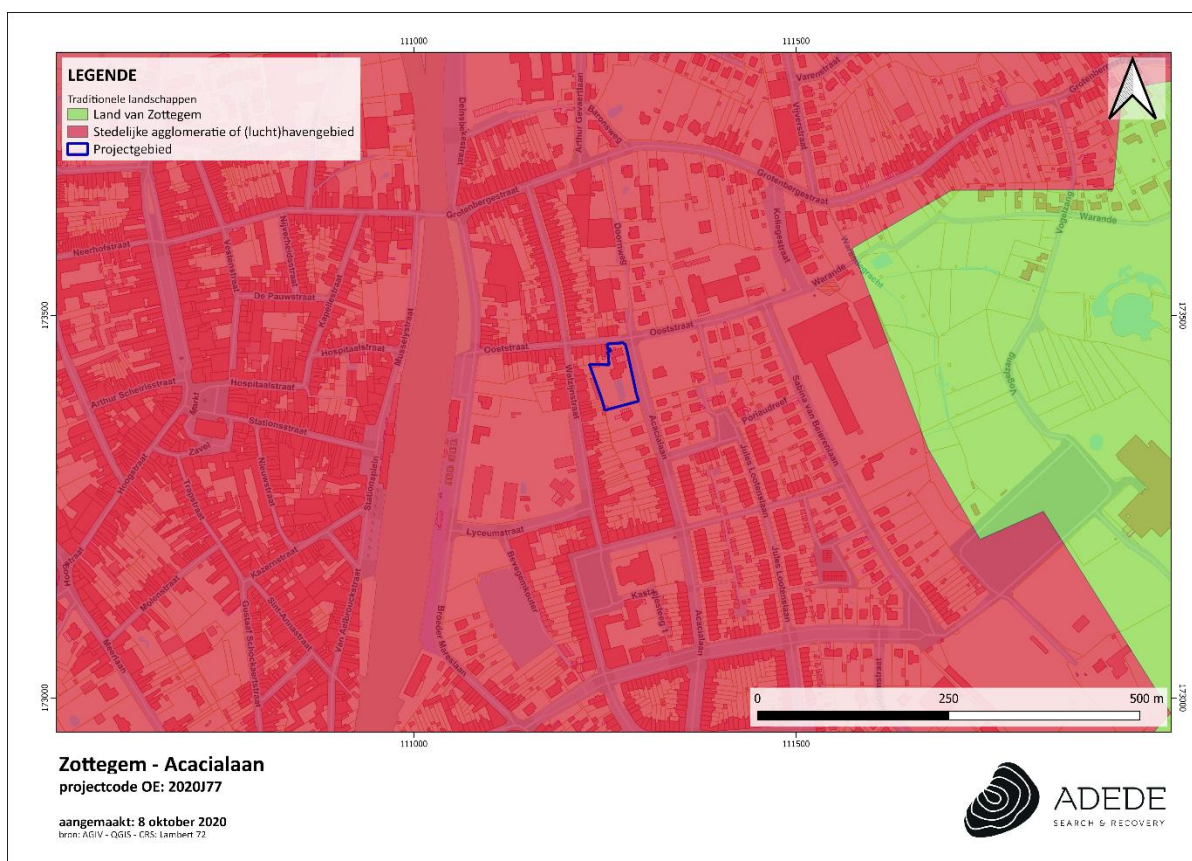
Plan te slopen gebouwen

3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

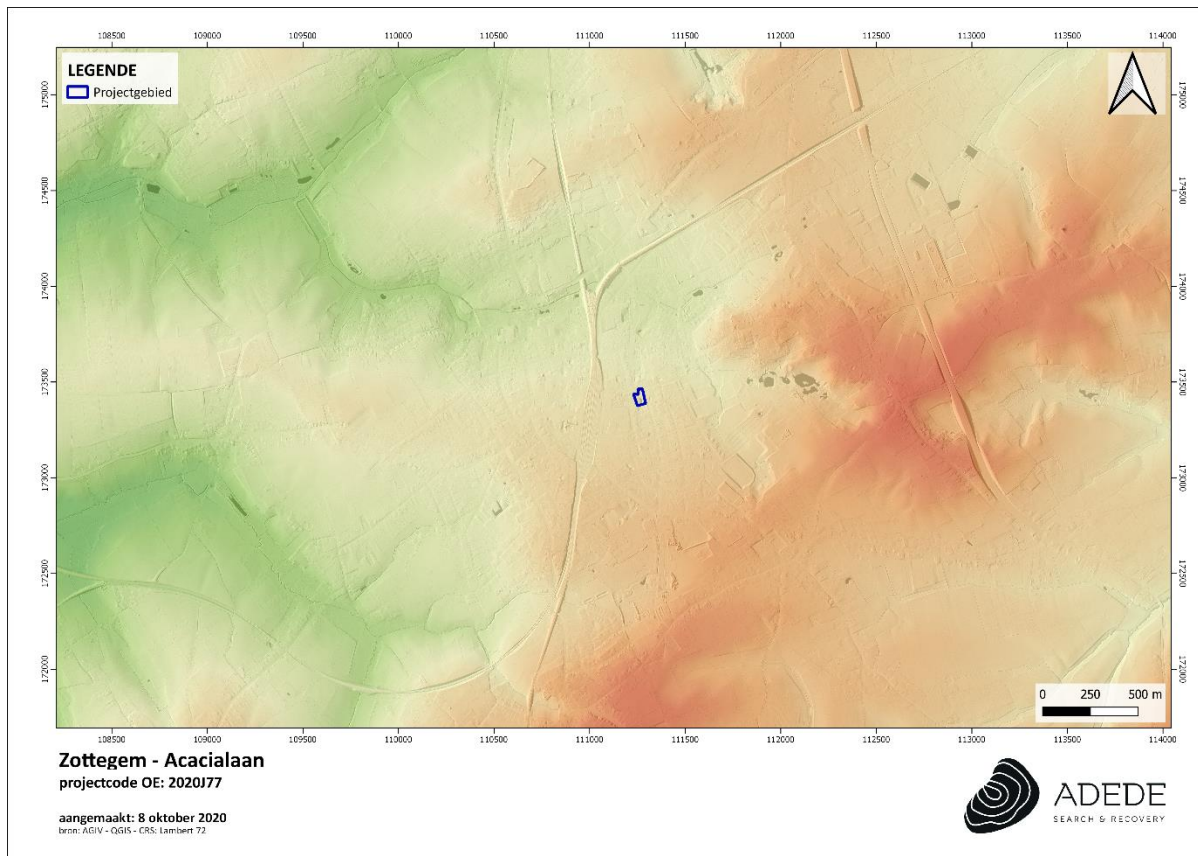
Zottegem is een gemeente in de provincie Oost-Vlaanderen en is gelegen in het sterk golvend Schelde-Denderinterfluvium (Vlaamse Ardennen). De Vlaamse Ardennen is een heuvelachtige streek in het zuiden van Oost-Vlaanderen die varieert in hoogte tussen 88 en 145 meter. De stad is gesitueerd langs de Bettelhovebeek. De gemeente bevindt zich in het Boven-Scheldebekken, meer bepaald het deelbekken Zwalm. Op de traditionele Landschappenkaart valt het gebied binnen een stedelijke agglomeratie, net buiten het landschap 'Land van Zottegem'. In de ruime omgeving vinden we wat betreft waterlopen de 'Warandegracht' terug ten oosten van het projectgebied. Het projectgebied is gelegen op een hoogte van zo'n 60,5m TAW en kent een relatief grillig, maar al bij al beperkt hoogteverloop. In het noorden kent het gebied een hoogte van zo'n 60,5m TAW, om op te klimmen tot centraal 61m TAW. Vervolgens kent het gebied een depressie tot zo'n 60m TAW, om helemaal in het zuiden te stijgen tot zo'n 61,5m TAW. Het oostelijk gedeelte kent duidelijk ook een hogere ligging dan het westelijke gedeelte. Het grillige verloop binnen het projectgebied laat een nivellering van het terrein vermoeden.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op de traditionele landschappenkaart.

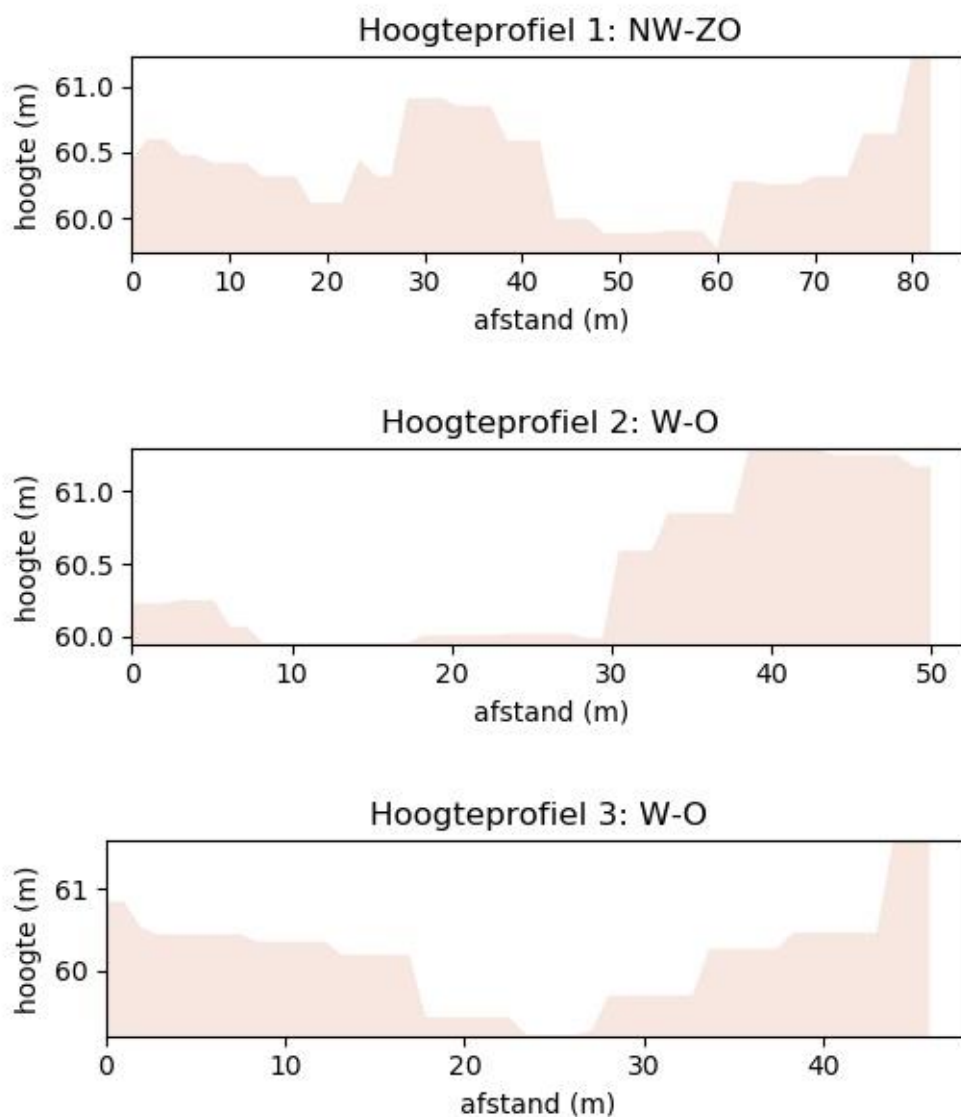
Figuur 3. Situering van waterloping in de omgeving van het projectgebied.

Figuur 4. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 5. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Figuur 6. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Daarbij valt het projectgebied binnen de **Formatie van Gentbrugge**, meerbepaald het **Lid van Merelbeke** (GeMe). De afzettingen van de Formatie van Gentbrugge zijn opgebouwd uit mariene klei/silt en zandlagen, eveneens afgezet in de zee die het noorden van België bedekte in het Ypresiaan (Vroeg Eoceen). De Formatie is opgebouwd uit drie leden (van jong naar oud): Lid van

Vlierzele (zand), Lid van Pittem (klei) en Lid van Merelbeke (klei). Het laatste lid bestaat uit blauwgrijze tot donkergrijze klei die geïntercaleerd kan zijn met dunne zandlensjes en met bijmenging van organisch materiaal en pyrietachtige concreties.

Ongeveer 50 meter ten noorden van het onderzoeksgebied dagzoomt de **Formatie van Tielt** (Tt). De afzettingen van deze formatie zijn marien van oorsprong, afgezet in de zee die België bedekte tijdens het Midden- tot Laat-Ypresiaan (Vroeg Eoceen). De formatie is onderdeel van de Ieper Groep samen met de oudere Formatie van Kortrijk en de jongere Formatie van Gentbrugge en ze wordt opgedeeld in drie leden (van jong naar oud): Lid van Kortemark (silt), Lid van Egemkapel (klei) en Lid van Egem (glauconiethoudend fijn zand). De tertiaire afzettingen ter hoogte van de projectlocatie bestaan uit grijsgroen, kleihoudend, zeer fijn zand tot silt. Op basis hiervan werd het pakket tertiaire afzetting hier als Formatie van Tielt gedefinieerd zonder verdere opdeling.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Het volledige onderzoeksgebied is gesitueerd in eenzelfde quartaire afzetting, met name profieltype 2. Bij dit profieltype zijn geen Holocene en/of tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistoceen sequentie. De opbouw van dit profieltype is als volgt :

- **ELPw en/of HQ:** Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holocene. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, waar het onderzoeksgebied zich bevindt, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem. Anderzijds kunnen er eveneens hellingsafzettingen van het quartair aanwezig zijn.

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

Het projectgebied is gelegen in de agglomeratie van Zottegem (Bevegem). Een gebied dat volledig gekarteerd staat als bodemtype OB, wat zoveel wil zeggen als een gebied dat verregaande bodemverstoring kent door menselijk ingrijpen.

Afp, Aep, Adp, Abp, Aca, Ada(0 en 1) komen voor in de wijde omgeving van het onderzoeksgebied. Uit deze bodemtypes valt af te leiden dat ter hoogte van Zottegem voornamelijk leemgronden met zeer variabele drainageklasse aanwezig zijn, gaande van droog (. a .) tot zeer nat (. f .). Op vlak van profielontwikkeling gaat het ofwel om een goede ontwikkeling met een duidelijke textuur B-horizont ofwel is er geen profielontwikkeling aanwezig.

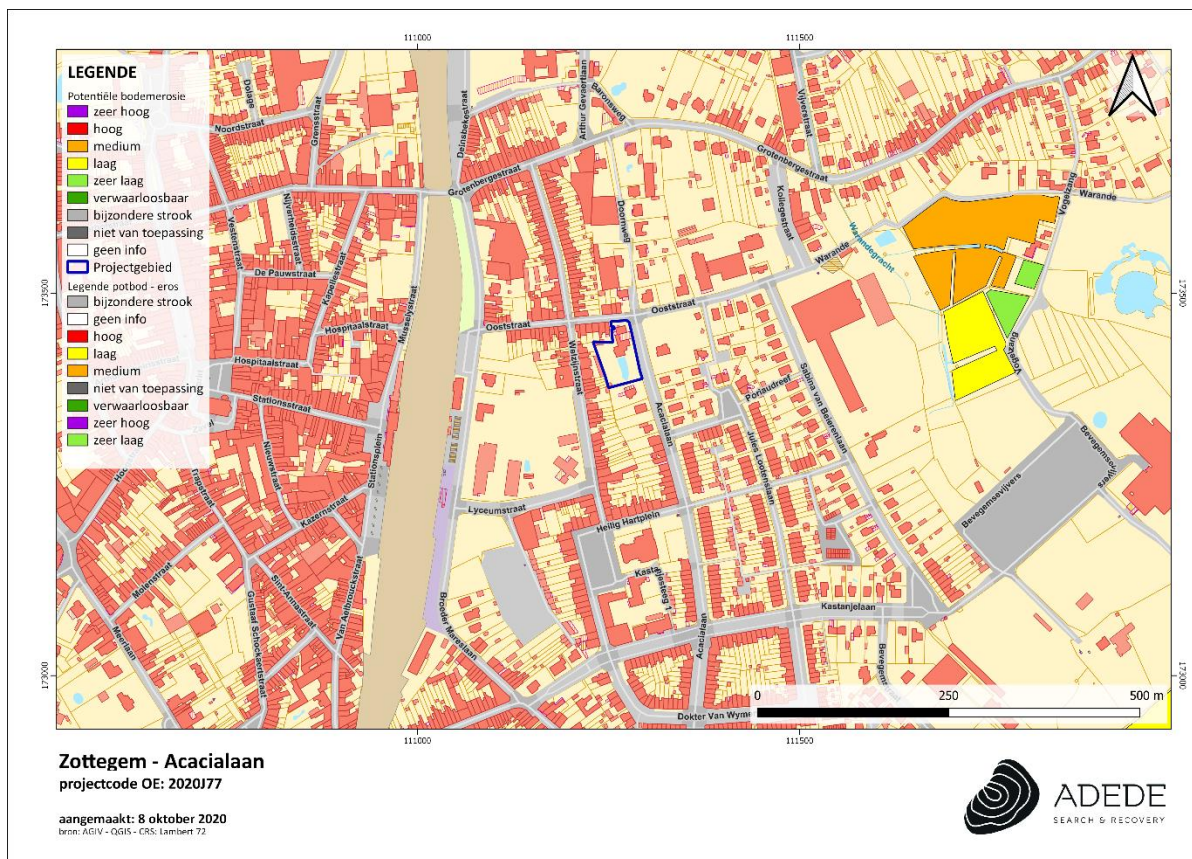

Figuur 9. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

De potentiële bodemerosie per perceel houdt rekening met onder meer het bodemtype, de hellingsgraad en de hellingslengte van dat perceel. Het houdt echter geen rekening met het huidige landgebruik.

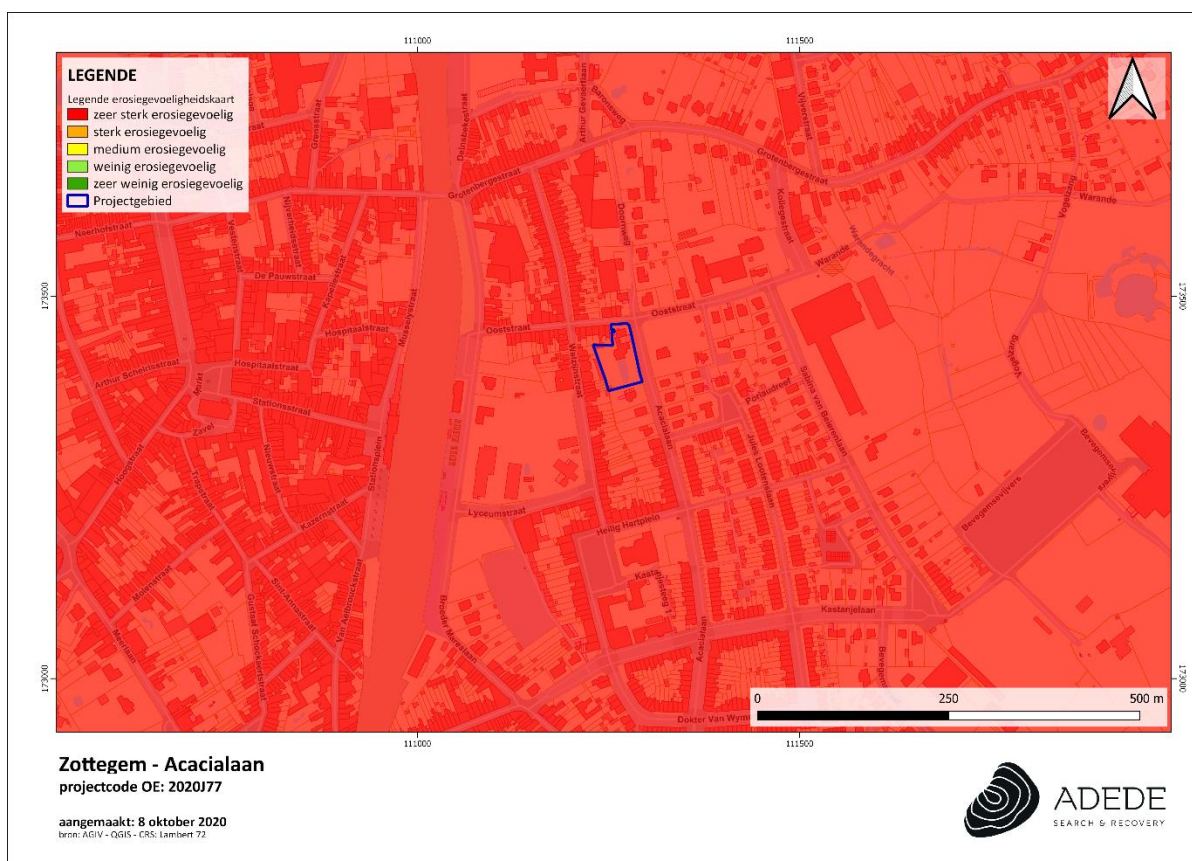
In de omgeving van het projectgebied staan slecht weinig percelen gekarteerd op de potentiële bodemerosiekaart. Deze gaan van **zeer laag**, over **laag**, tot **medium**.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

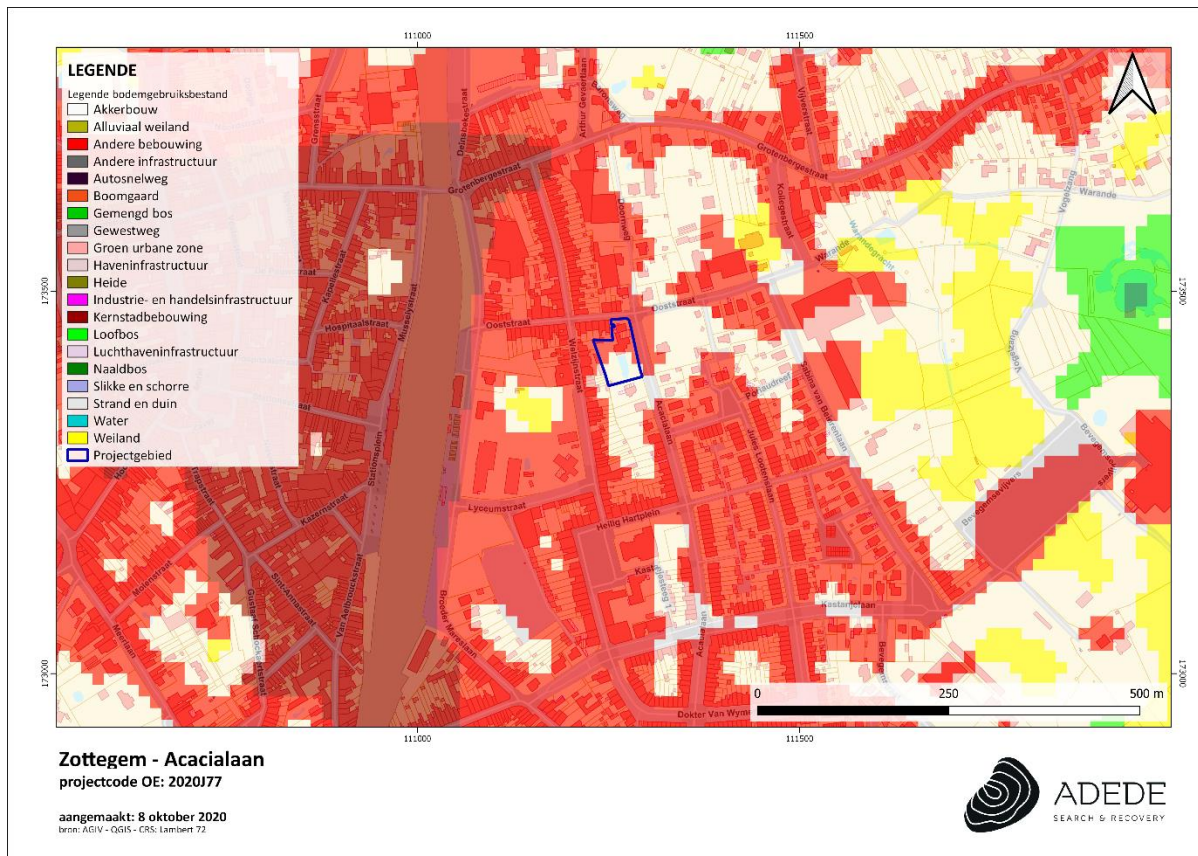
Op de kaart wordt de erosiegevoeligheid weergegeven van de Vlaamse gemeenten. Zottegem wordt hierop ingedeeld als zijnde van erosiegevoeligheid klasse 1, wat wil zeggen dat er zeer sterk erosiegevoeligheid is.

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

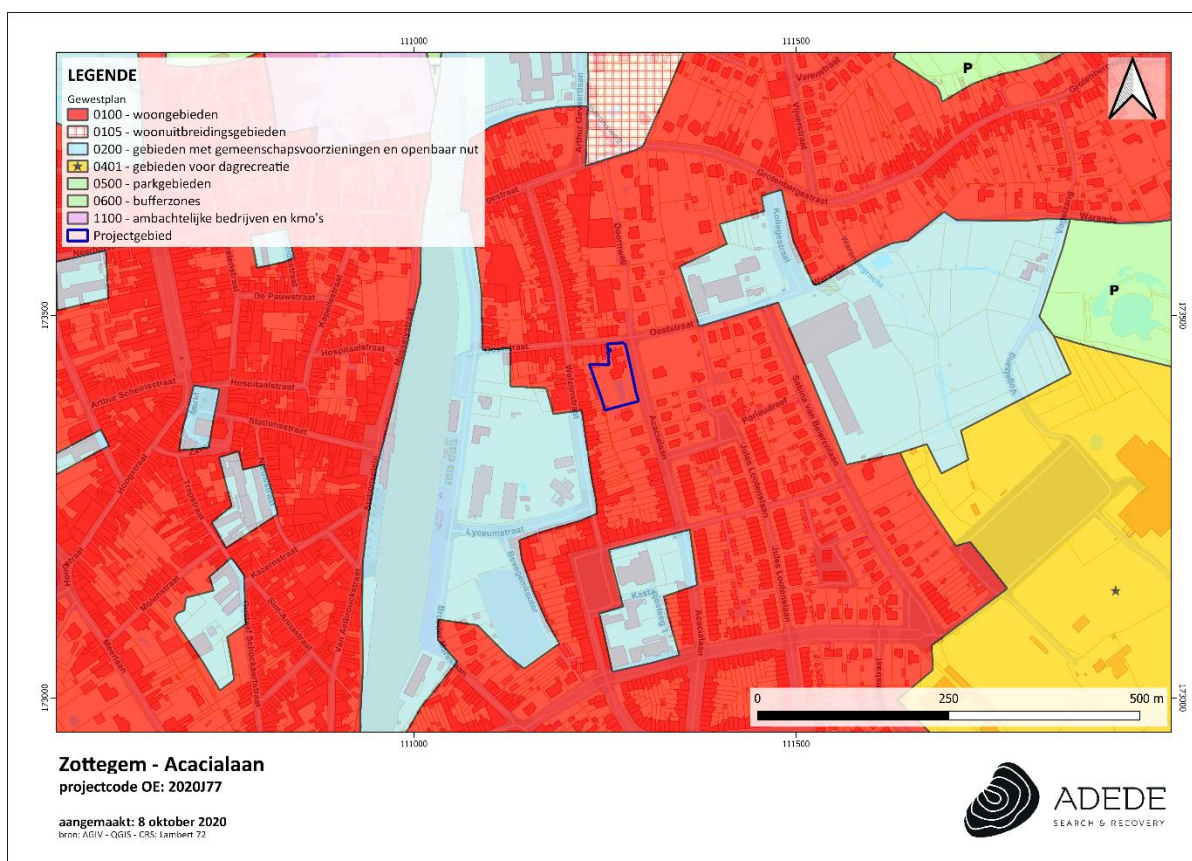
Het hele onderzoeksgebied bevindt zich in een zone die wordt omschreven als 'andere bebouwing'. Dit zijn gebieden die voornamelijk bezet zijn door structuren, gebouwen, wegen en artificiële oppervlakte met groene oppervlakten en open bodem (30 tot 80% van het gebied is verhard).

Figuur 12. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Het Vlaams Gewestplan gaat terug op de 'wet op de stedenbouw', goedgekeurd in 1962. Tussen 1976 en 1980 werden 48 afzonderlijke plangewesten aangewezen, die samen het Vlaams Gewestplan vormen. Het Vlaams Gewestplan geeft de precieze functiebestemming van het totale grondgebied weer. De bestemming verwijst naar de algemene en aanvullende (bijzondere) stedenbouwkundige voorschriften zoals ze werden vastgelegd door de Vlaamse Regering. In het gewestplan staat het projectgebied gekarteerd als 'woongebied'.

Figuur 13. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

De oudste vondsten in de stadskern zijn twee kuilen uit de midden-bronstijd ter hoogte van de Wolvenstraat-Hoogstraat. In de omliggende gebieden werden ook vondsten aangetroffen uit de Romeinse periode. De naam Zottegem is afkomstig uit de periode van Frankische kolonisaties in de 6e en 7e eeuw en is een typische ingahaim-naam. De betekenis van Sutto-ingahaim betekent 'de woonplaats van de lieden van Sutto'. De oudste vermelding van Zottegem dateert uit 1088 waar een zekere Rothardus van Sotengem genoemd wordt.

Zottegem is ontstaan als kleine landelijke nederzetting op een helling aan de Bettelhovebeek. Het kasteel wordt vermeld sinds de 12e eeuw, maar had geen defensieve functie. Ten laatste in 1286 werd Zottegem een vrije heerlijkheid in het Land van Aalst, alsook hoofdplaats van een van de vijf baanderijen. In een akte van dat jaar brengt Geraard V van Zottegem leenhulde aan Jan van Avesnes, graaf van Henegouwen. Het Land van Zottegem omvatte Erwetegem, Godveerdegem, Grotenberge, Michelbeke, Roborst, Sint-Goriks-Oudenhove, Sint-Maria-Oudenhove, Strijpen, Velzeke en Wijnhuize. De heren van Zottegem kwamen achtereenvolgens uit de families van Zottegem, van Edingen, de Melun, van Luxemburg, van Egmont en Pignatelli.

De 14e eeuw betekende een sterke bloei ten gevolge van de lakenproductie en de druk bezochte wekelijkse en jaarlijkse markten. Zottegem werd ook een zelfstandige parochie. Daarvoor was ze afhankelijk van de kerk van Strijpen. In de daaropvolgende eeuwen werd de groei belemmerd door branden, oorlogen en de pest. Ook in de 19e eeuw bleef Zottegem economisch onbelangrijk door de afwezigheden van waterwegen en andere handelswegen en de invloedssfeer van nabije meer belangrijke steden. Onder meer de bloeiende economie in de Dendervallei zorgde voor stevige concurrentie.

De neergang van Zottegem ging verder in de tweede helft van de 19e eeuw met het verdwijnen van de vlasnijverheid en uitwijking van de bevolking. Een economische omwenteling ontstond door de aanleg van de spoorlijnen Gent-Zottegem-Geraardsbergen en Brussel-Zottegem-Oudenaarde-Kortrijk in respectievelijk 1867 en 1870 met een arbeidsintensieve industrie, voornamelijk bonneterie en breiwarenindustrie. Door deze economische bloei veranderde de fysionomie zeer snel. Gedurende eeuwen bestond Zottegem slechts uit zes straten, maar door het ontstaan van de spoorwegen ontstond er bebouwing rond het station en langs de spoorwegovergangen. Ook groeide de bewoning langs de invalswegen vanuit Gent, Oudenaarde en Ronse.

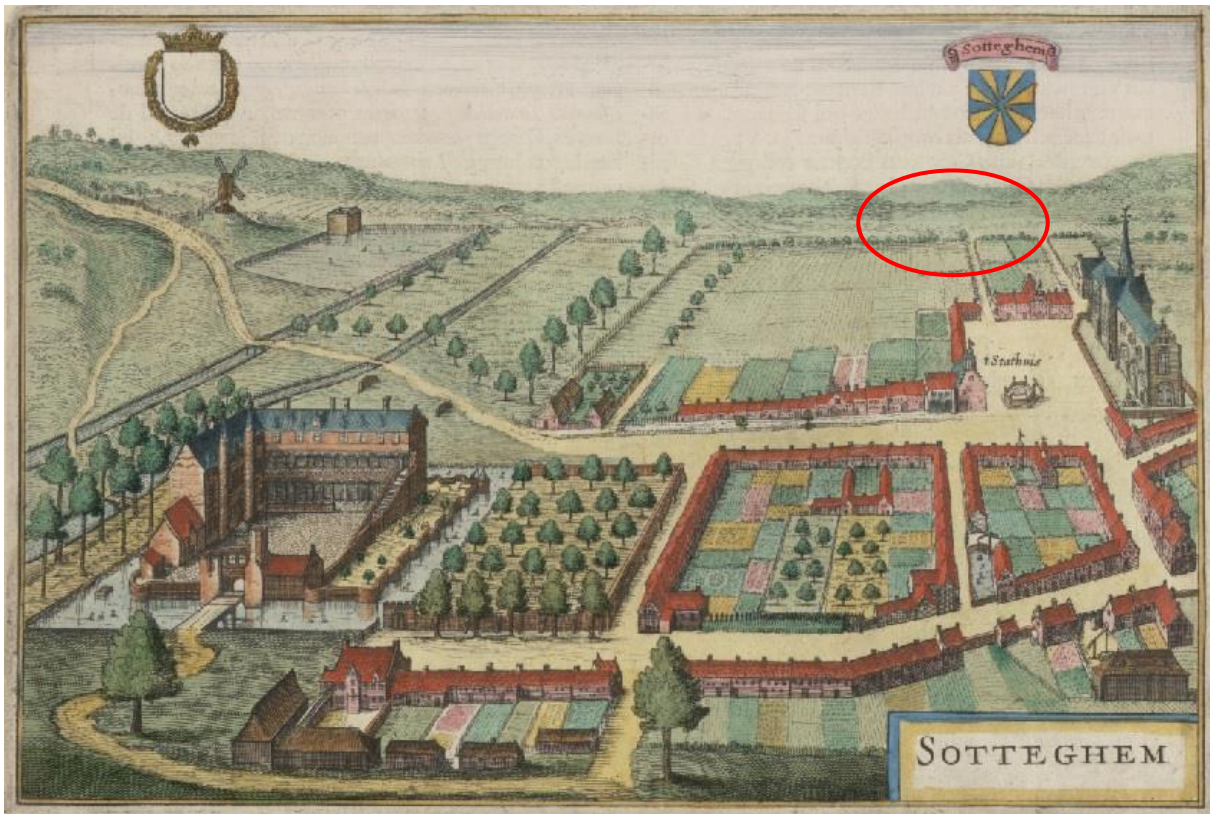
3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 *Kaart van Sanderus (1641-1644)*

Antonius Sanderus, nom de plume van Antoon Sanders, werd geboren te Antwerpen op 15 september 1586 en stamde uit een voorname Gentse familie die gevlucht was ten tijde van de Gentse Republiek. Zijn grootvader was een arts die van Aalst naar Gent verhuisde om er lijfarts van Keizer Karel V te worden. Na Latijnse studies te Oudenaarde en Gent, studeerde hij nog Filosofie bij de Jezuïeten in Dowaai, waar hij in 1609 de titel van Magister Artium ontving, om vervolgens priester te worden in Gent. Later in zijn leven voltooide hij nog zijn studies theologie aan de Universiteiten van Leuven en Dowaai. Sanderus verdiende zijn sporen als historicus en schreef verschillende belangwekkende werken over de geschiedenis van onze gewesten. Onderstaande kaart is afkomstig uit zijn magnum opus 'Flandria Illustrata', dat in twee delen verscheen tussen 1641 en 1644 in twee delen verscheen bij de Amsterdamse uitgevers Cornelis en Joan Blaeu. Ten minste officieus, want het boek werd officieel gedrukt bij een Katholieke drukkerij te Keulen. De katholieke Sanderus zou immers in de problemen komen wanneer zijn boek zou uitgegeven bij een uitgeverij in de Protestantse Noordelijke Nederlanden. Het mag dan ook geen verbazing wekken dat er heel wat overeenkomsten te bemerken zijn tussen de kaarten van Sanderus en deze van de atlas van Blaeu. Een derde deel van dit meesterwerk bleef onafgewerkt.³

Hoewel de projectie van het onderzoeksgebied niet nauwkeurig kon plaatsvinden, kan wel aan de hand van ligging van de huidige Heldenlaan, bebouwing langs de hospitaalstraat een inschatting gemaakt worden van de ligging van het onderzoeksgebied. Deze projectie is mede mogelijk doordat het stratenpatroon gedurende lange tijd onveranderd bleef waardoor vergelijkingen met andere kaarten konden gemaakt worden. Duidelijk is dat het projectgebied geen deel uitmaakt van het 17e eeuwse Zottegem

³ Carlos De Vleeschauwer, De Flandria Illustrata van Antonius Sanderus (Brussel, 1978).

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Sanderus (Bron: Wikipedia)

3.3.2.2 Kaart van Fricx (1704-1712/1727)

Eugène Henry Fricx (1644-1730) gaf zijn naam aan de kaarten die genoegzaam bekend zijn als de Fricx-kaarten. Deze vooraanstaande Brusselse drukker uit de zeventiende en de achttiende eeuw, werd in 1689 door de Conseil-privé van de Spaanse Koning benoemd tot Koninklijk Drukker.⁴ Met zijn atlas 'Cartes des Pays-Bas et des frontières de France' wenste Fricx voornamelijk zijn kunde als drukker in het licht te stellen, met het oog op het behouden van zijn titel als Koninklijk Drukker. Hij zou deze titel uiteindelijk voor het leven verkrijgen. De atlas is in feite een bundeling van heterogene, losse kaarten, die nauw verband houden met de Spaanse Successieoorlog (1702-1713). De kaart is immers grotendeels gebaseerd op kaarten van Franse ingenieurs onder leiding van Jacques Pennier en François Naudin. Dit verklaart ook waarom de kaart beter uitgewerkt is voor de Westelijke delen van het land, die door de Franse cartografen beter in kaart gebracht werden. Vanuit een geografisch perspectief is de atlas op te delen in een topografische kaart, bestaande uit 24 kaartbladen (schaal 1/110000 en 1/115000), en een verzameling stadsplannen en overzichtskaarten van belegeringen en veldslagen. De topografische kaart van Fricx is de eerste overzichtskaart van de Zuidelijke Nederlanden van een

⁴ C. Lemoine-Isabeau, 'Eugène Henry Fricx' in: Lexicon der Geschichte der Kartografie (1986, boek 1) pp. 242-243.

dergelijk hoge kwaliteit en kwam tot stand tussen 1704 en 1712, al is het niet onwaarschijnlijk dat het laatste kaartblad pas in 1727 werd uitgegeven.⁵

Gezien de weinig gedetailleerde aard van de Fricx-kaart voor het platteland, waarbij ter oriëntering vooral kastelen, kerken, abdijen en kenmerkende bouwwerken als windmolens worden weergegeven in het landschap. Burgerlijke architectuur kreeg op de Fricx-kaart zeer weinig aandacht. Daarenboven is het georefereren op de Fricx-kaart geen evidentie, daar zij niet schaalvast is. Dit maakt het bijzonder moeilijk om het projectgebied precies te karteren. Daarenboven zit er bij de georeferentie een zodanig grote afwijking dat het projectgebied te ver zuidwestelijk geprojecteerd wordt op de Fricx-kaart. Deze kaart kan dus weinig bijkomende informatie leveren over het projectgebied.

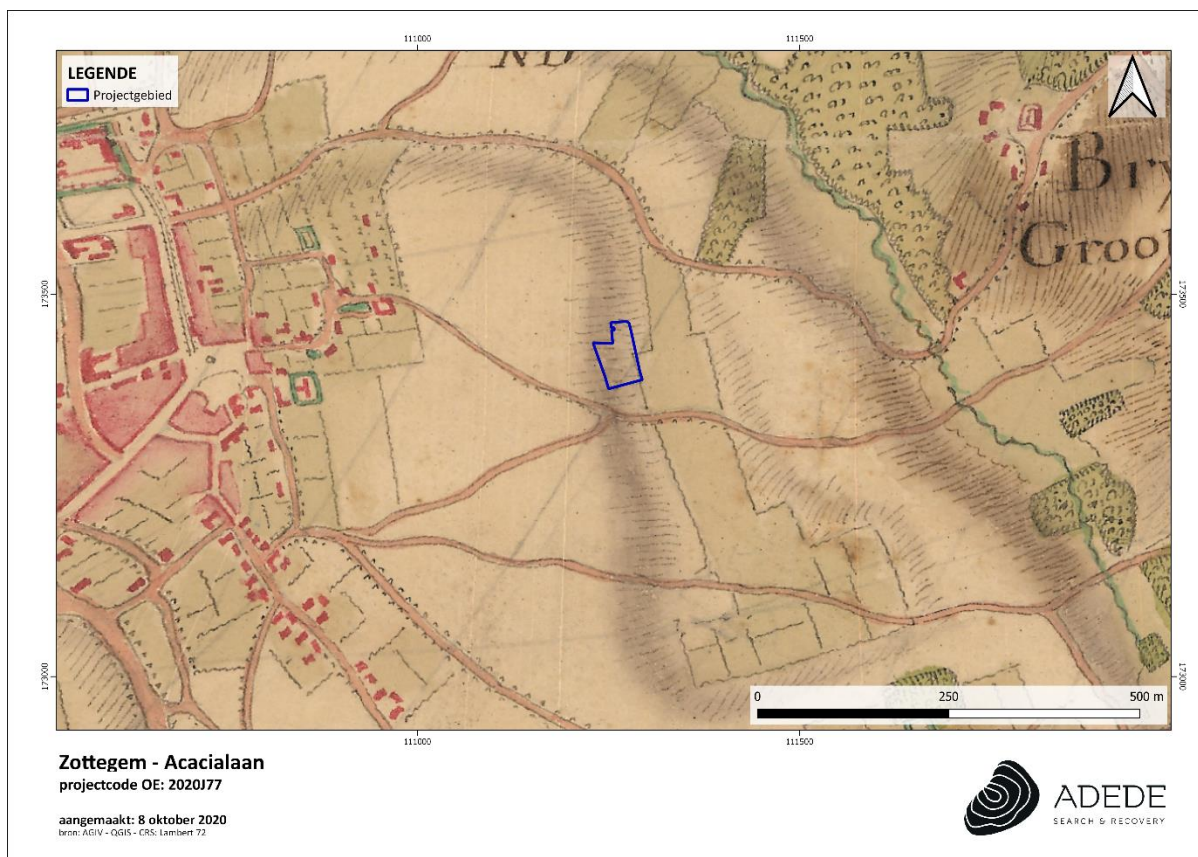
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx

⁵ C. Lemoine-Isabeau, Les militaires et la cartographie des Pays-Bas méridionaux et de la principauté de Liège à la fin du XVIIe et au XVIIIe siècle (Brussel, 1984).

3.3.2.3 Kaart van Villaret (1745-1748)

De Villaret-kaart werd opgemaakt tussen 1745 en 1748, in opdracht van de Franse vorst Lodewijk XV. De kaart werd vernoemd naar de Franse ingenieur-cartograaf Jean Villaret, een van de makers van deze kaart. De aanleiding tot het maken van de kaart was de Franse verovering van de Zuidelijke Nederlanden, na de slag bij Fontenoy (1745). De Franse vorst gaf na deze overwinning meteen de opdracht om de veroverde gebieden nauwkeurig in kaart te laten brengen. Daarbij werd, door de Franse cartograaf César-François Cassini de Thury eerst een triangulatiennetwerk uitgetekend, om de kaart te kunnen laten aansluiten op de bestaande triangulatiennetwerken van Frankrijk en de Republiek der Nederlanden. Dit triangulatiennetwerk werd vervolgens door verscheidene ingenieurs-cartografen – waarbij François Masse en Jean Villaret als de meest vooraanstaanden gelden – gedetailleerd ingevuld. Het resultaat is een uiterst precieze kaart van de Zuidelijke Nederlanden in het midden van de achttiende eeuw, bestaande uit meer dan 80 kaartbladen.⁶

Op de Villaretkaart vinden we het projectgebied terug net ten oosten (300m) van de bewoningskem van Zottegem. Het projectgebied is gelegen in een agrarische zone die geheel vrij is van bewoning. Opvallend is de topografie waarbij het projectgebied zich bevindt op de rand, maar in het lager gelegen deel van een depressie. Dit reliëfverschil is niet zichtbaar op het Digitale Hoogtemodel.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.

3.3.2.4 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia werden de Oostenrijkse Nederlanden gedurende de periode 1771-1778 uitgebreid in kaart gebracht. De eerste plannen voor dit project dateren al van 1751, maar het zou nog tot 1770 duren vooraleer de Keizerin haar fiat gaf aan het project. Het was Joseph-Jean-François, graaf de Ferraris (1726-1814) die de leiding van het project in handen kreeg. De Ferraris was een gerenommeerd generaal uit het Oostenrijkse leger, die in Wenen Cartografie studeerde en reeds op jonge leeftijd actief werd in het leger.⁷ De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende teksten. De kaart werd in drievoud gemaakt en het exemplaar dat bedoeld was voor de landvoogd Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Nederlandse Rijksarchief te Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen.⁸ De Ferrariskaart had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren. Daarbij was het van belang dat het gebruik van de kaart zo voor de hand liggend mogelijk was. Daarbij werd overigens geen legende opgesteld, daar alle kaartelementen geacht werden duidelijk te zijn. Pas later werden legenda aan de kaarten toegevoegd.⁹ Op de kaart van Ferraris lijkt er relatief weinig veranderd te zijn in vergelijking met de Villaretkaart. Wel lijkt er ten oosten van het projectgebied een gebouw te zijn opgedoken. Opvallend echter is de aanwezigheid van een noord-zuid georiënteerde permanent natte strook. Het eerder vermelde reliëfverschil is ook hier duidelijk zichtbaar. Opnieuw wordt het onderzoeksgebied geschetst in een lager gelegen kom ten opzichte van diens omgeving.

⁶ Lemoine-Isabeau, *Les militaires et la cartographie*.

⁷ A. De Smet, 'Le Général-Comte de Ferraris et la carte des Pays-Bas autrichiens', in s.n., *Album Antoine De Smet* (Brussel, 1974) pp. 347-362.

⁸ W. Bracke 'De kaart van de Oostenrijkse Nederlanden door graaf de Ferraris', in: s.n., *De Grote Atlas van Ferraris* (Tielt, 2009) pp. 5 -19.

⁹ Karen De Coene, Thérèse Ongena, Frederic Stragier, Soetkin Vervust, Wouter Bracke & Philippe De Maeyer, 'Ferraris, the Legend', in: *Cartographic Journal* 49 (2012, 1), pp. 30-42.

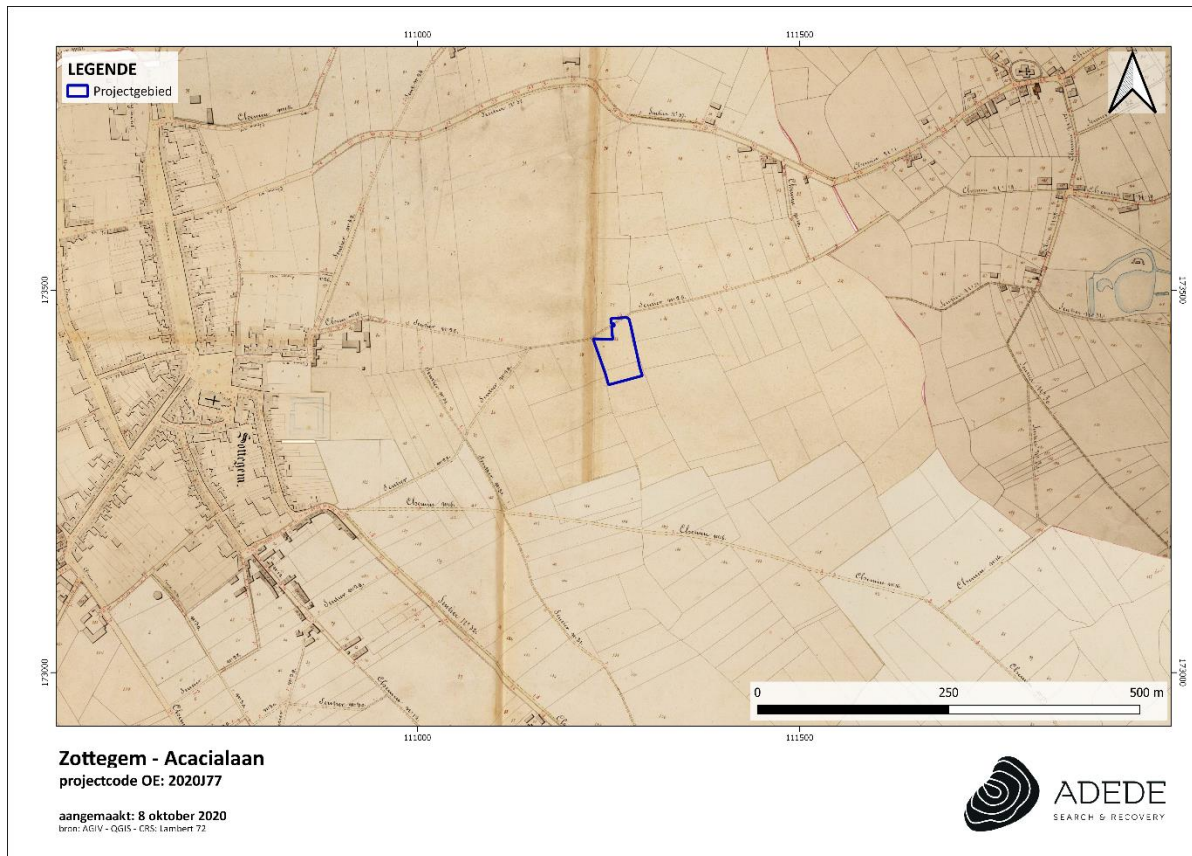

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.5 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering van de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle 'openbare' wegen en 'private' wegen met openbare erfdienstbaarheid'. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden. De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken, het nummer van de buurtweg, de

lengte, de oppervlakte, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen en tabellen van grondinneming. Ook hier zijn er voor het projectgebied geen wijzigingen te melden.

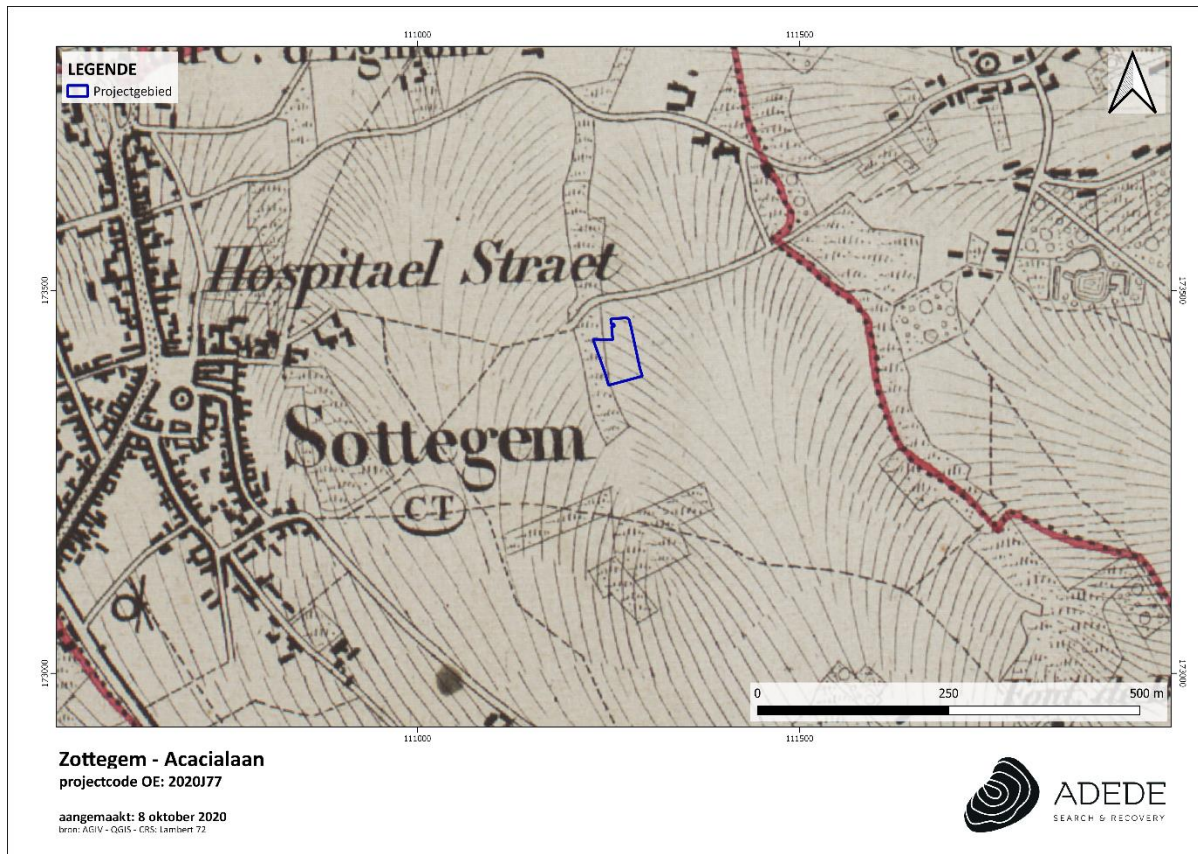
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.6 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

Philip Vandermaelen (1795-1869) was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Kort na de Belgische onafhankelijkheid richtte hij het 'Etablissement Géographique' op, een instituut dat tot 1880 zou bestaan en naast een uitgeverij van kaarten en geografische werken, ook een museum en opleidingscentrum voor cartografen was.¹⁰ Aanvankelijk was zijn opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande triangulaties. Daar hij kon beschikken over

¹⁰ L. Wellens-De Donder, Philippe Vandermaelen, 1795-1869 (Brussel, 1969).

een schare goed opgeleide topografen, die hij overal ten lande uitstuurde om opmetingen gaan doen, beschikte hij al snel over alle informatie om een nieuwe topografische kaart van het jonge België te maken. Een eerste kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's – een meesterwerk van de lithografie – werd voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854.¹¹ Het projectgebied blijft hier eveneens gelegen in een landbouwgebied dat verstoken gebleven is van bebouwing. Topografisch gezien wordt het geschetst binnen een lager gelegen zone.

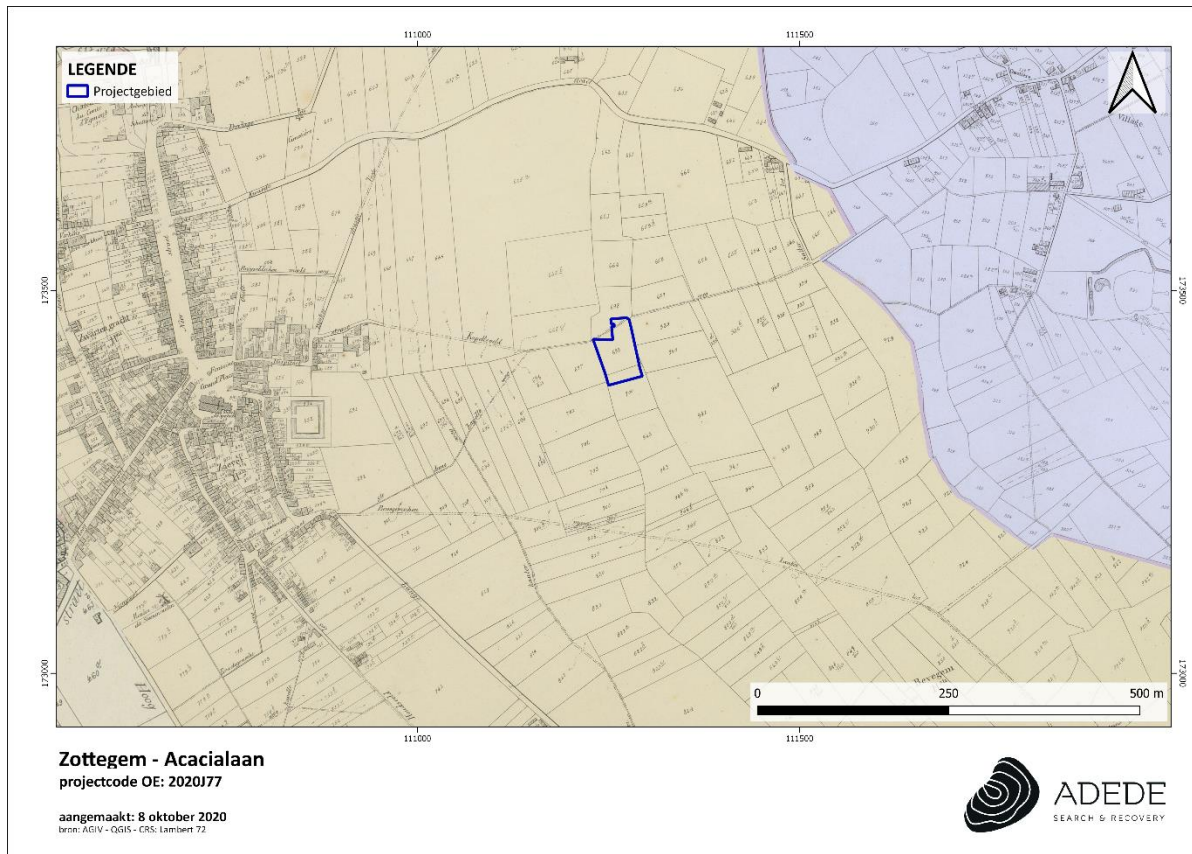
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.7 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). In 1827 werd Popp benoemd tot controleur van het kadaster in Brugge. Na de Belgische onafhankelijkheid kreeg Popp, in navolging van Philip Vandermaelen, de goedkeuring van de overheid om de Belgische kadasterplannen in de handel te brengen. De kadasterkaarten van Popp zijn dus in feite een gecommmercialiseerde versie van het

¹¹ C. Lemoine-Isabeau, *La carte de Belgique et l'institut Cartographique Militaire (Dépot de la Guerre), 1830-1914 (Brussel, 1988).*

toenmalige kadaster van België en bevatten zodoende veel gegevens over perceelsindeling. Bijkomende informatie bij de kaarten werd uitgegeven in bijgaande leggers. Popp overleed voor hij zijn volledige kadastrale atlas kon afwerken. Zijn weduwe vervulde nog de plannen voor de provincie luik, maar voor sommige gebieden beschikken we niet over een kadastrale kaart van Popp.¹² De omgeving van het projectgebied blijft ook hier ongewijzigd. De huidige Oostlaan lijkt zijn verloop reeds te hebben ten noorden van de studiezaak.

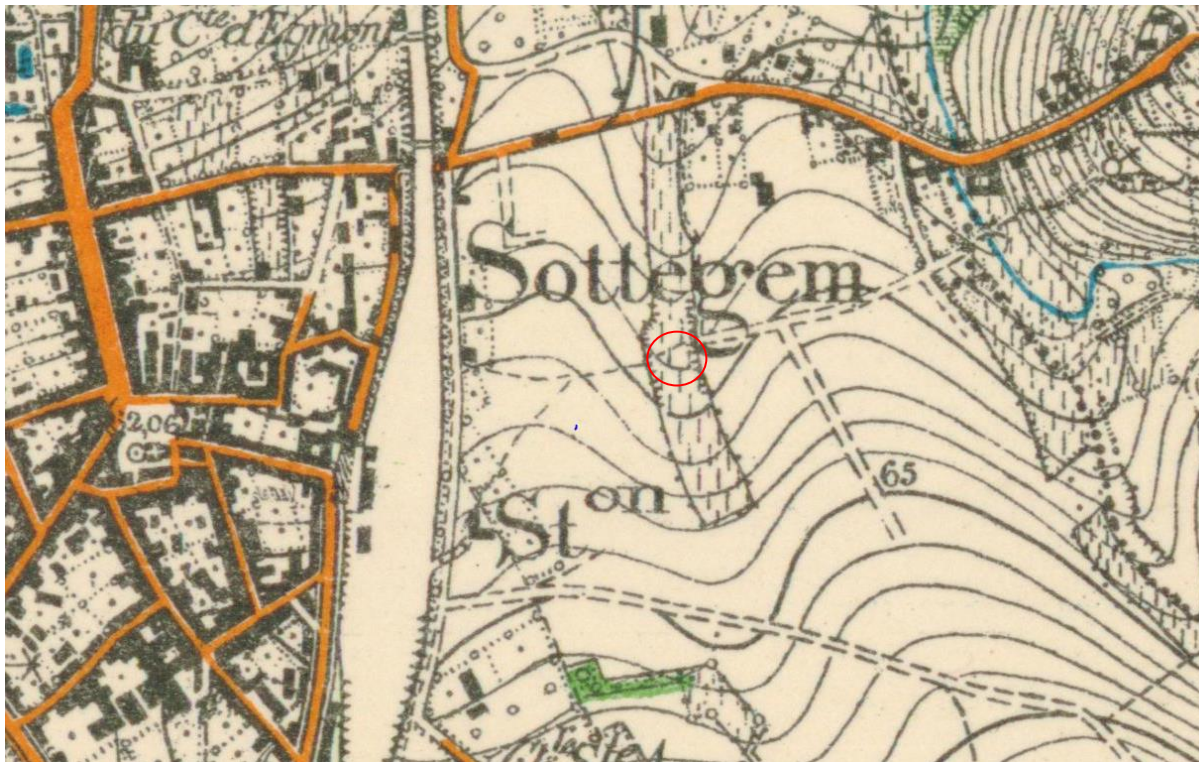

Figuur 20. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.1 Topografische kaart 1910

De situatie ten opzichte van voorgaande periodes blijft ongewijzigd. Het projectgebied, noch de direct omgeving is bebouwd en bevindt zich binnen een langgerekte noord-zuid strook die wijst op de permanent natte toestand van het projectgebied.

¹² S. Vrielinck, Grootse plannen. De kadastrale Atlas van België van P.C. Popp: genese en datering (1840-1880) (Amsterdam, 2018).

Figuur 21. Situering van het projectgebied op topografische kaart uit 1910

3.3.2 Topografische kaart van België 1937

Onderstaande kaart werd geselecteerd omdat men hierop voor het eerst een veranderende omgeving kan vaststellen ten opzichte van de 19^e eeuwse situatie. Ten oosten doet zich reeds meer bebouwing voor, de Oostlaan en de Acacialaan, hoewel nog geen volwaardige wegen, tekenen zich hier voor het eerst af.

Figuur 22. Situering van het projectgebied op topografische kaart uit 1937

3.3.3 Luchtfoto 1944

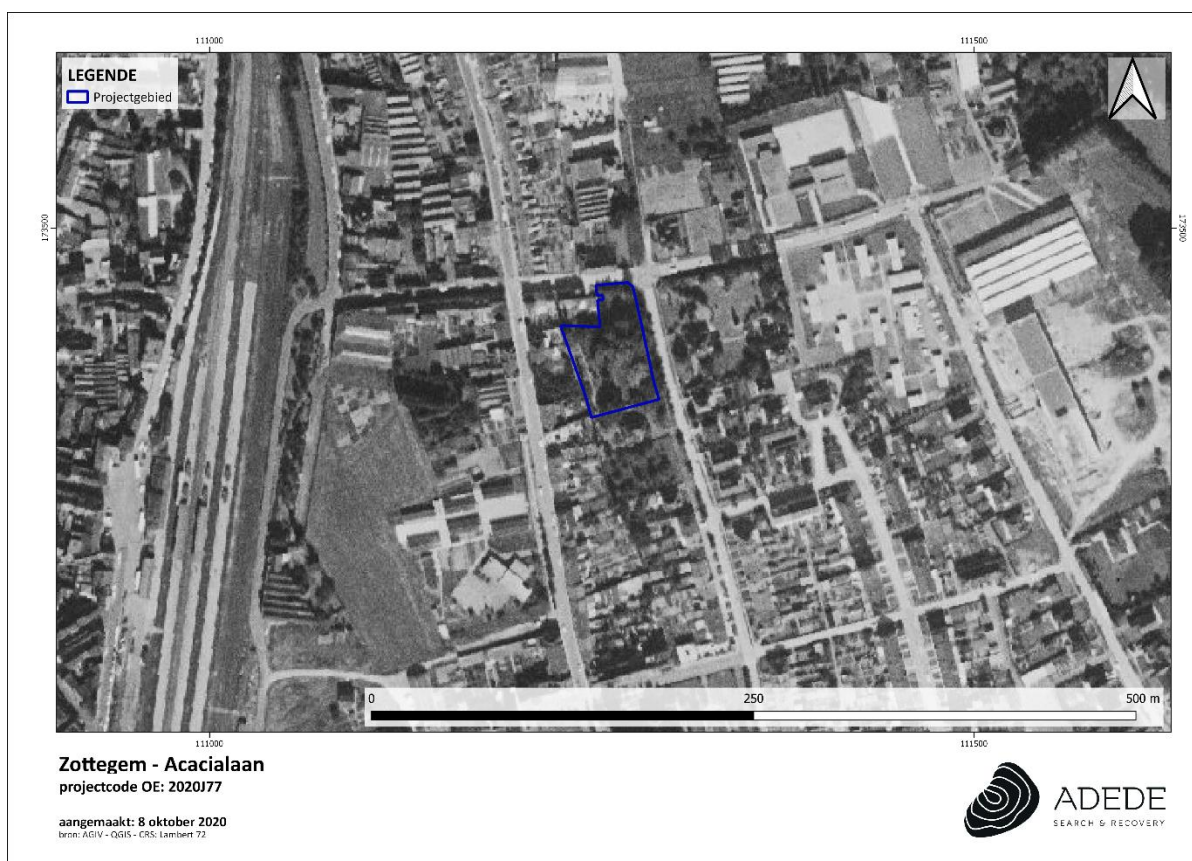
Onderstaande Luchtfoto dateert van augustus 1944. We stellen vast dat de stedelijke agglomeratie van Zottegem de historische kern reeds ruimschoots overschreden heeft. Het projectgebied is daarbij gelegen in een nieuw aangelegde woonwijk, die net ten noorden ligt van een zone die sterk agrarisch van aard blijft. Er lijkt binnen de contouren van het projectgebied bebouwing waarneembaar, al is de kwaliteit van de foto onvoldoende om hier duidelijke uitspraken over te kunnen doen.

Figuur 23. Situering van het projectgebied op een luchtfoto uit 1944

3.3.4 Luchtfoto 1971

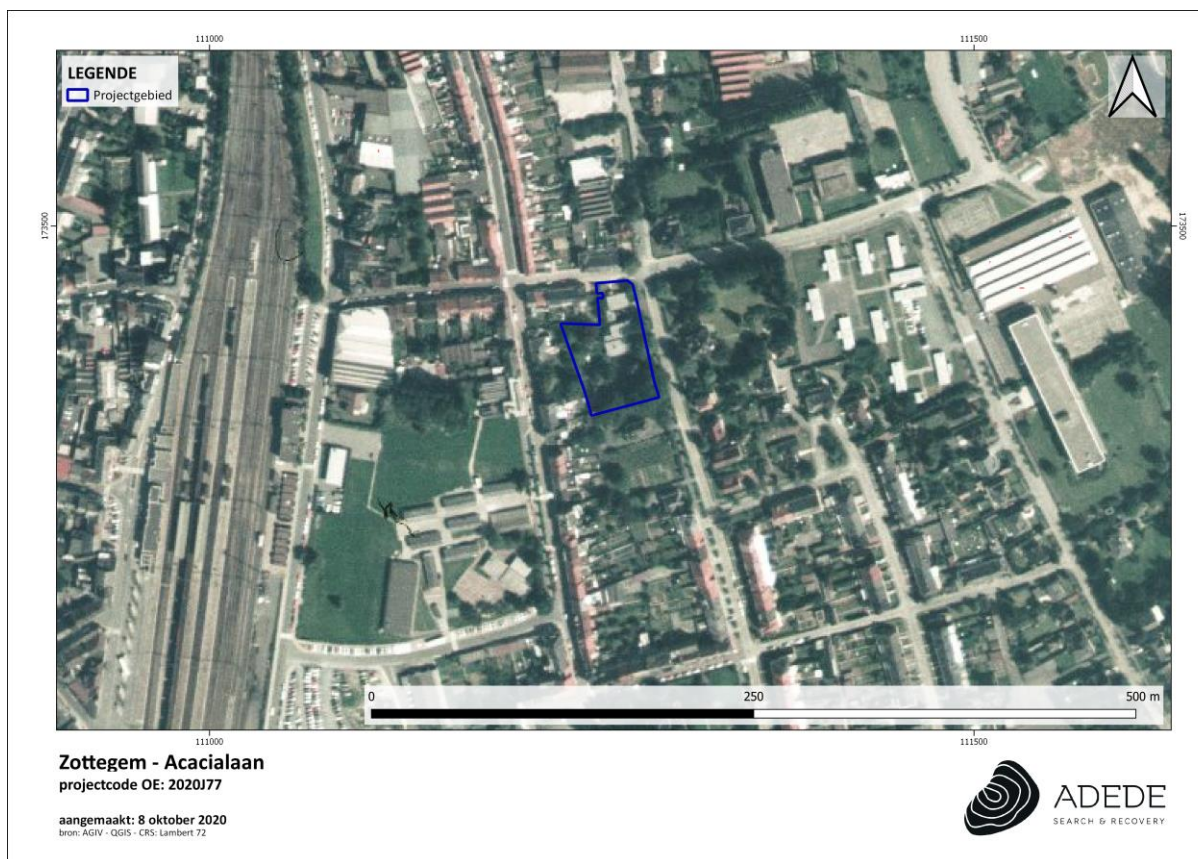
Op onderstaande luchtfoto is een duidelijke toename vast te stellen van bouwontwikkeling. Binnen het onderzoeksgebied valt niet eenduidig op te maken of er zich reeds bebouwing voordoet daar het zicht belemmerd wordt door hoogstammige bomen. Voor het eerst is de Acacialaan zichtbaar langs oostelijke zijde

Figuur 24. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.5 Luchtfoto 1979-1990

Waar op voorgaande orthofoto twijfel bestond over de aanwezigheid van bebouwing, valt vast te stellen dat vanaf 1979 – 1990 deze wel degelijk aanwezig was. Het projectgebied, evenals diens omgeving kent geen grondige wijzigingen en dit tot op vandaag.

Figuur 25. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

Figuur 26. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2018.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied is tot op heden nog niet veel archeologisch onderzoek verricht. De CAI meldingen ten westen, aan de overzijde van de spoorweg, bevinden zich allen in de historische kern van Zottegem en zijn het resultaat van archeologisch onderzoek aldaar. Binnen de historische kern dateren veel waarden in de middeleeuwen en jongere periodes. Echter zijn er eveneens Romeinse sporen herkend en bestaat het vermoeden dat er midden-bronstijd en IJzertijd sporen kunnen aangetroffen worden.

In de ruime regio zijn echter getuigenissen van een Romeinse occupatie van de omgeving.

Ter hoogte van de Broeder Mareslaan, ten zuidwesten werd recent (2017) door All-Archeo archeologisch onderzoek in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Aangezien geen goed bewaarde bodem werd aangetroffen, werd een vrijgave van het terrein geadviseerd (archeologienota ID 41 en nota ID 2050)¹³.

Ten noorden, ter hoogte van de Egmontsite werd door ABO archeologisch onderzoek verricht in 2016. Men concludeerde dat de verregaande versterking veroorzaakt door de bestaande bebouwing niet kon

¹³ Bruggeman, J., Reyens, N., 2017

leiden tot kenniswinst bij verder onderzoek waardoor ook hier de terreinen werden vrijgegeven (archeologienota ID 693)¹⁴.

In 2021 werd een bureauonderzoek uitgevoerd i.k.v. De geplande werkzaamheden ter hoogte van de Ooststraat 44. De sloopwerken hebben een beperkte impact binnen zones die vermoedelijk reeds geroerd werden in een recent verleden met de bouw van het complex. Gezien het beperkte oppervlak en het lage potentieel op kenniswinst werd geen bijkomend onderzoek geadviseerd (archeologienota ID 19515¹⁵).

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
ID 500052	1.5km ten oosten	Romeins	Veldkartering door Rogge M. waarbij naast een bodemfragment van een Pompejaans rood bord wandscherven van kookwerk, kruikwaar en een dolia aangetroffen werden.
ID 500159	1.8km ten oosten	Romeins	Veldkartering door Rogge M. waarbij een concentratie bouwpuin aangetroffen werd: dakpanfragmenten, tubuli en glauconiethoudende kiezelzandsteen
ID 503855	1.3km ten noordoosten	Romeins	Muntschat aangetroffen medio 20 ^e eeuw. oorspronkelijk 2410 Antoniani, van Gordianus III tot Postumus, recentste munt: 266/267
ID 208070	2km ten noorden	Romeins	Archeologisch onderzoek ter hoogte van de Buke door Solva in 2013 bracht een landelijke Romeinse nederzetting aan het licht. Hierbij werden voornamelijk greppels, grachten met dateerbaar materiaal herkend. Duidelijke structuren ontbraken echter.
ID 222096	1.8km ten noorden	middeleeuwen	Archeologisch onderzoek ter hoogte van de Leeuwerikstraat door Solva in 2009: terrein vertoont geen grote concentratie aan archeologische sporen. Afwezigheid van vondstmateriaal zorgt er tevens voor

¹⁴ Defrancq, J., et al, 2016

¹⁵ De Meulemeester, I., 2021

			dat niet alle afgelijnde sporen met zekerheid als antropogeen kunnen beschouwd worden. De sporen aangetroffen tijdens het vooronderzoek kunnen geïnterpreteerd worden als gracht. Verder werden ook sporen van een holle weg aangetroffen. 4 kuilen werden blootgelegd, op basis van het aardewerk kunnen deze gedateerd worden in de vroege middeleeuwen
ID 500169	2km ten noordwesten	Romeins	Veldkartering door Rogge M. waarbij een concentratie bouwpuin aangetroffen werd: kleine concentratie dakpanfragmenten
ID 500168	1.5km ten noordwesten	Romeins	vondstvermelding uit de 16de eeuw. Deze werd getoetst aan de resultaten van verschillende veldkarteringen door PAM Velzeke. Indicator naar Romeins materiaal
ID 500188 ID 159090 ID 150880	900 meter ten westen (historische kern)	Romeins – Late middeleeuwen	CAI locaties 159090 en 150880 overlappen beide met CAI locatie 500188. Deze laatste omvat de twee blokken ten noorden en ten zuiden van de Neerhofstraat en hier werden verschillende Romeinse vondsten ontdekt. Locatie 159090 ligt ten zuiden van de Neerhofstraat en bevatte enerzijds een geïsoleerd kuiltje uit de IJzertijd met zwarte houtskoolrijke leem en een grote hoeveelheid schervenmateriaal en anderzijds een laatmiddeleeuwse waterleiding uit waarschijnlijk de 14^e eeuw. Locatie 150880 ligt ten zuiden van 159090 en bevatte een vondstenconcentratie van grijs aardewerk uit de 14^e eeuw in een houtskoolrijke laag. Uit de nieuwe tijd stamt er een afvallaag uit de 16^e en begin 17^e eeuw met scherven van steengoed, majolica en tingeglazuurd aardewerk.¹⁶

¹⁶ <https://cai.onroerendergoed.be/locatie/500188>; <https://cai.onroerendergoed.be/locatie/159090>; <https://cai.onroerendergoed.be/locatie/150880>

ID 503854	Ca. 1200 meter ten noordwesten	Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Op deze locatie ligt het Kasteel van Egmont. De oudste structuren van deze site zijn tot minstens de 11 ^e eeuw en worden voor het eerst vermeld in 1299. In deze periode bevond er zich hier een burcht met een castrale kapel. Nabij de kapel was ook een kerkhof aanwezig. Tussen 1477 en 1485 wordt deze gebouwen afgebroken om plaats te maken voor een nieuw versterkt kasteel. Rondom deze tweede fase van het kasteel werden ook vondstenconcentraties gevonden van aardewerk uit de 13 ^e en 14 ^e eeuw en majolicategels uit de 16 ^e eeuw. In de Nieuwe Tijd werd het kasteel verder uitgebreid met een latrinetoren, een tweede noordelijke woonvleugel en een poortgebouw. ¹⁷
ID 50890	Ca. 1100 meter ten westen	Bronstijd - Ijzertijd – Romeins? Late middeleeuwen	sporen uit heel uiteenlopende periodes. Er werd aardewerk aangetroffen dat prehistorisch maar ook Romeins kan zijn. Ook vond men indicaties voor een midden-bronstijdnederzetting. Uit de late middeleeuwen is een kuil en een opgevulde erosiegeul of leemwinningsput. ¹⁸
ID 500427	800 meter ten westen	Nieuwe Tijd	Op deze locatie de kerk van Zottegem. In de kerk zijn drie graven gevonden uit de 16 ^e eeuw die lichamelijke overschotten bevatten van twee heren van Zottegem en hun echtgenotes. ¹⁹
ID 503758	650m ten westen	Nieuwe Tijden	ligt de CAI locatie Jorishof waar een groepering gevonden werd van afval- en beerputten uit de late middeleeuwen, meer bepaald de laatste kwart van de 16 ^e eeuw en de eerste helft van de 17 ^e eeuw. In deze kuilen werden grote hoeveelheden scherven van

¹⁷ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/503854>

¹⁸ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/508090>

¹⁹ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/500427>

			vaatwerk en keukenafval, mogelijk te relateren aan het hospitaal. ²⁰
ID 500525	700 meter ten westen		Hier is is de pastorie te vinden. ²¹
ID 500442	1350m ten noordwesten	20 ^e eeuw	Op deze locatie is de kapel O.-L.-V. van Deinsbeke. Deze kapel is gebouwd in de 20e eeuw in de neobarokke stijl.
ID 150266	800 meter ten westen	Nieuwe Tijd	Op deze locatie ten westen van het onderzoeksgebied zijn uit de 15 ^e of 16 ^e eeuw restanten ontdekt van een vloerniveau, een gracht, een achttal paalkuilen, majolica en een kookpot met skeletresten van een baby. Uit de nieuwe tijd vond men leemwinningskuilen, een bakstenen beerput een een langwerpige kuil met 17 ^e eeuwse huisraad. ²²
ID 152228	750 meter ten westen	Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Deze locatie bevat zowel sporen uit de volle middeleeuwen, late middeleeuwen als nieuwe tijd. Uit de volle middeleeuwen stamt een kuil die met C14 gedateerd wordt eind 10 ^e eeuw-midden 12 ^e eeuw of midden 11 ^e -1 ^e helft 13 ^e eeuw. Een gracht en een restant van een paalspoor of kuil is afkomstig uit de late middeleeuwen. De nieuwe tijd gaven twee

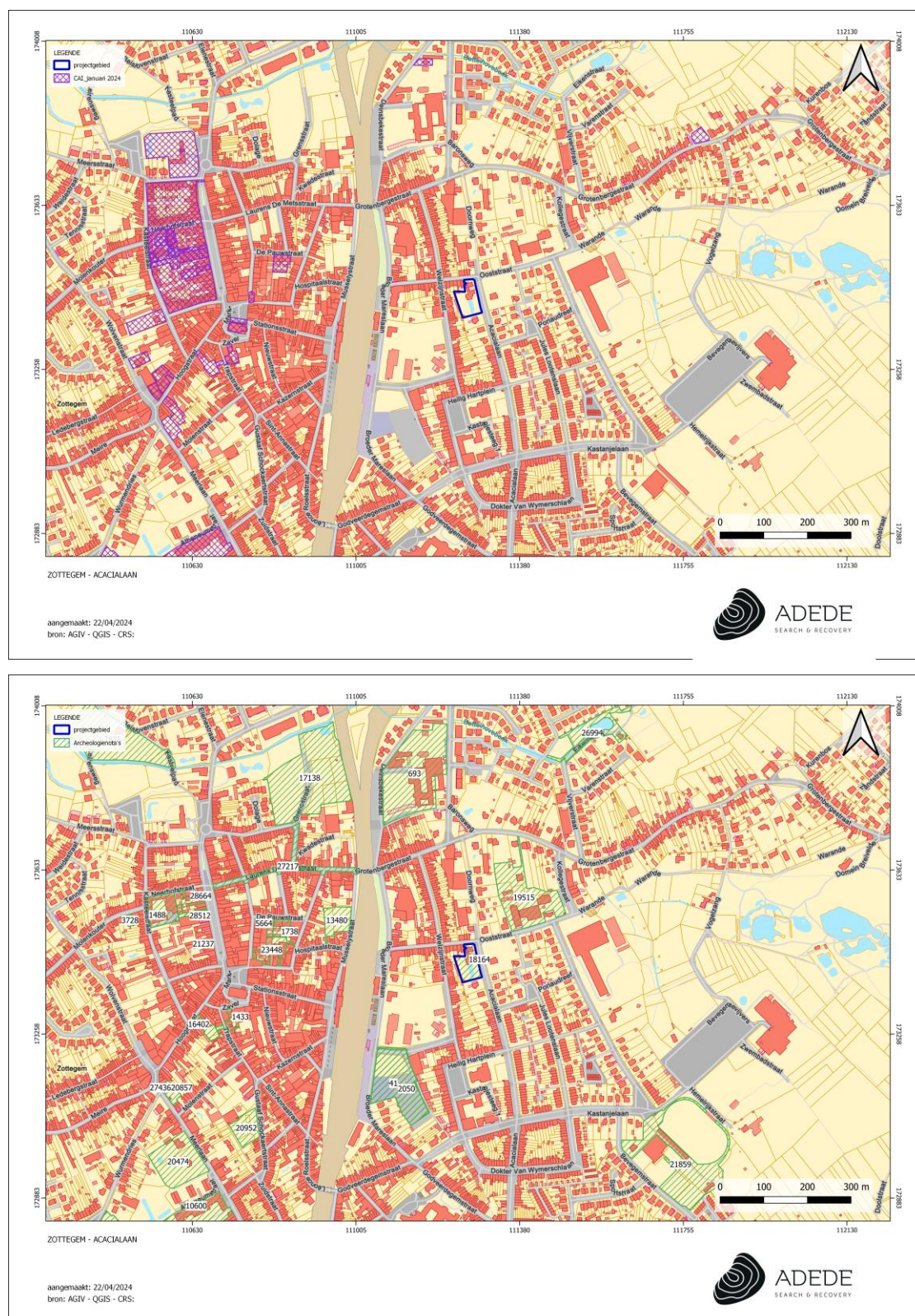
²⁰ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/503758>

²¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/500525>

²² <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/150266>

			afvalkuilen en een gracht waarin hoornpitten en aardewerk werd gevonden. ²³
--	--	--	--

²³ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/152228>

Figuur 27. Situering van enkele CAI locaties (bovenaan) en Archeologienota's (onderaan) in de omgeving van het projectgebied.

4 Landschappelijk Bodemonderzoek (2020J145)

4.1 Werkwijze en strategie

Op 15 oktober 2020 werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd door ADEDE bvba op het projectgebied. Er werden in totaal 4 boringen voorzien. Deze dekten het volledige projectgebied en geven als dusdanig een beeld van de bodemopbouw. De boringen werden geplaatst door middel van een edelmanboor van 7 cm en werden uitgevoerd door Merel Van Eynde (archeoloog). Ze werd hierbij bijgestaan door Niels Janssens (erkend archeoloog). De boringen werden, indien mogelijk, tot in de C-horizont van de bodem geplaatst. Op die manier kon verzekerd worden dat alle mogelijke antropogene niveaus, die zouden geroerd worden door de geplande bodemingrepen, zouden worden herkend. Door de hoge grindwatertafel was het echter niet altijd mogelijk de C-horizont te bereiken. Het boorstaal werd uitgespreid in navolging van een boorgatmeting op een witte, neutrale achtergrond. Vervolgens werd het gefotografeerd en geregistreerd.

Figuur 28. Landschappelijke Boringen op GRB kaart.

4.2 Situatie Terrein

In noordoostelijke hoek, gelegen ter hoogte van het kruispunt van de Oostlaan met de Acacialaan bevindt zich momenteel bebouwing met een inrit naar een lager gelegen parking via de Acacialaan. Deze bebouwing strekt zich uit tot centraal binnen het projectgebied. Vrijwel de gehele zone rondom de parking is verhard. Aan het kruispunt tussen de Oostlaan en de Acacialaan is een klein grasperk gelegen tussen de verharde gedeelten in. Centraal op het terrein is een vijver gelegen. Verspreid over de zone komen verschillende bijgebouwtjes en tuinhuisen voor. Het perceel is vrijwel volledig omzoomd door hagen en enkele hoogstammige bomen.

Figuur 29. Foto terreinsituatie noordoostelijke gedeelte van het projectgebied.

Figuur 30. Foto terreinsituatie zuidelijke gedeelte van het projectgebied.

Figuur 31. Foto terreinsituatie noordwestelijk gedeelte van het projectgebied.

4.3 Assessment

4.3.1 Bodem

Het projectgebied staat volledig gekarteerd als bodemtype OB, wat zoveel wil zeggen als een gebied dat verregaande bodemverstoring kent door menselijk ingrijpen.

Afp, Aep, Adp, Abp, Aca, Ada(0 en 1) komen voor in de wijde omgeving van het onderzoeksgebied. Uit deze bodemtypes valt af te leiden dat ter hoogte van Zottegem voornamelijk leemgronden met zeer variabele drainageklasse aanwezig zijn, gaande van droog (. a .) tot zeer nat (. f .). Op vlak van profielontwikkeling gaat het ofwel om een goede ontwikkeling met een duidelijke textuur B-horizont ofwel is er geen profielontwikkeling aanwezig.

Figuur 32. Bodemopbouw binnen het projectgebied.

De 4 geplande boringen werden uitgevoerd zoals voorzien, enkel bij boring 4 waren meerdere pogingen nodig wegens een ondoordringbare laag. Alle boringen vertoonden een verstoord profiel, met een opeenvolging van tot wel 5 A-horizonten. De verstoring toont zich onder andere in het veelvuldig voorkomen van baksteenfragmenten doorheen de boorprofielen. Bij boring 4 diende de eerste twee pogingen ook gestaakt te worden op een diepte van 75cm omdat zich op deze diepte een

ondoordringbare laag bevond van grote bakstenen (zie Figuur 33, rode cirkel op boring A). Om een meer volledige bodemsequentie te bekomen werd dit punt lichtelijk verplaatst.

Figuur 33. Landschappelijke boring 4 (B en A).

De toplaag bestaat telkens uit zwartbruine leem, vaak met baksteenfragmenten en grind. Deze humeuze toplaag is 10 tot 25 cm dik. Deze wordt gevolgd door een bruine leem, al dan niet met baksteenfragmenten, dit pakket reikt tot een diepte van 37 tot 60cm. In boring 4 is dit pakket eerder bruingrijs en zandiger dan op de andere locaties. Vanaf de A3-horizont worden de verschillen tussen de boringen groter. Bij boring 2 en 3 bestaat de A3-horizont uit een dun pakket (6 tot 15cm) groenbruin zand of groenbruine zandige leem. Bij boring 1 gaat het om blauwbruine (gereduceerde) leem met baksteen- en botfragmenten en bij boring 4 om lichtbruine leem met grind. Ook de A4- en A5-horizont verschillen van boring tot boring. Een gelijkaardige lichtbruine laag als A3 van boring 4 komt in elke boring voor (A4 in boring 1 en A5 in boring 3 en 2). Donkerbruine leem vormt de A4-horizont bij boring 2 en 3, hierin zijn bij boring 2 oxidatieverschijnselen merkbaar en baksteenfragmenten en grind bij boring 3. Bij boring 4 is deze horizont eerder blauwbruin van kleur.

Enkel bij boring 4(B) werd een C-horizont aangetroffen op een diepte van 127cm onder het maaiveld. Deze C-horizont was volledig gereduceerd en bestond uit zware, blauwgrijze leem. Het feit dat de eerste natuurlijke horizont die aangetroffen werd, een volledig gereduceerde C-horizont is wijst op een sterke verstoring van de bodem.

De aangetroffen bodemopbouw binnen het terrein stemt dus overeen met de bodemtypekaart. Alle boringen tonen een dik, door de mens, verstoord pakket. Er werd geen natuurlijke bodemopbouw meer aangetroffen.

4.3.2 Boordigrammen

Hieronder worden de boordigrammen weergegeven.

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Zottegem - Acacialaan

Projectcode 2020J145		Datum 15/10/2020			
Project sigel ZOT-ACA		Maximale diepte 1.95 m			
Adres Acacialaan 1, Zottegem		Boordiameter 7 cm			
		Casing nvt			
		Boortype Edelman			
Boornummer Bp 1		Registratie door Merel Van Eynde			
		Controle door Niels Janssens			
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
59.9	A1	0.1		VOCHTIG	Zwartbruine leem met baksteenfragmenten en grind
59.8		0.2			Bruine leem met baksteenfragmenten
59.7	A2	0.3			
59.6		0.4			
59.5	A3	0.5			Blauwbruine (gereduceerde) leem met baksteen- en botfragmenten
59.4		0.6		NAT	▽ Lichtbruine zandige leem met oxidatieverschijnselen
59.3	A4	0.7			
59.2		0.8			
59.1		0.9			
59		1			
58.9	A5	1.1			Blauwgrijze leem (gereduceerd)
58.8		1.2			

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Zottegem - Acacialaan

Projectcode 2020J145			Datum 15/10/2020		
Project sigel ZOT-ACA			Maximale diepte 1.95 m		
Adres Acacialaan 1, Zottegem			Boordiameter 7 cm		
			Casing nvt		
			Boortype Edelman		
Boornummer Bp 2			Registratie door Merel Van Eynde		
			Controle door Niels Janssens		
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
60.6	A1	0.1		V O C H T I G	Zwartbruine leem met plantenwortels
60.5		0.2			Bruine leem met baksteenfragmenten
60.4	A2	0.3			
60.3		0.4			
60.2	A3	0.5			Groenbruin zand
60.1		0.6			Donkerbruine leem met oxidatieverschijnselen
60	A4	0.7			
59.9		0.8			
59.8		0.9			Lichtbruine leem
59.7		1		N A T	
59.6		1.1			
59.5	A5	1.2			
59.4		1.3			
59.3		1.4			
59.2		1.5			
59.1		1.6			

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Zottegem - Acacialaan

Projectcode 2020J145			Datum 15/10/2020		
Project sigel ZOT-ACA			Maximale diepte 1.95 m		
Adres Acacialaan 1, Zottegem			Boordiameter 7 cm		
			Casing nvt		
			Boortype Edelman		
Boornummer Bp 3				Registratie door Merel Van Eynde	
				Controle door Niels Janssens	
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
60.4	A1	0.1		VOCHTIG	Zwartbruine leem met plantenwortels, baksteenfragmenten en grind
60.3		0.2			
60.2		0.3			Bruine leem
60.1	A2	0.4			
60		0.5			
59.9		0.6			Groenbruine zandige leem
59.8	A3	0.7			
59.7		0.8			Donkerbruine leem met baksteenfragmenten en grind
59.6		0.9			
59.5	A4	1			
59.4		1.1			
59.3		1.2			
59.2	A5	1.3			
59.1		1.4			Lichtbruine leem met grind
59		1.5			
58.9	A5	1.6			
58.8		1.7		NAT	
58.7		1.8			
58.6	1.9				
58.5		2			
58.4		2.1			
58.3		2.2			

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Zottegem - Acacialaan

Projectcode 2020J145			Datum 15/10/2020		
Project sigel ZOT-ACA			Maximale diepte 1.95 m		
Adres Acacialaan 1, Zottegem			Boordiameter 7 cm		
			Casing nvt		
			Boortype Edelman		
Boornummer Bp 4				Registratie door Merel Van Eynde	
				Controle door Niels Janssens	
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
60.4	A1	0.1		V O C H T I G	Zwartbruine leem met plantenwortels, baksteenfragmenten en grind
60.3		0.2			
60.2	A2	0.3			Bruingrijze zandige leem
60.1		0.4			Lichtbruine leem met grind
60	A3	0.5			
59.9		0.6			
59.8	A4	0.7			Blauwbruine leem met oxidatie en reductie verschijnselen
59.7		0.8			
59.6	A4	0.9			
59.5		1			
59.4	A4	1.1		N A T	
59.3		1.2			
59.2	Cr	1.3			Blauwgrijze leem (gereduceerd)
59.1		1.4			
59	Cr	1.5			
58.9		1.6			

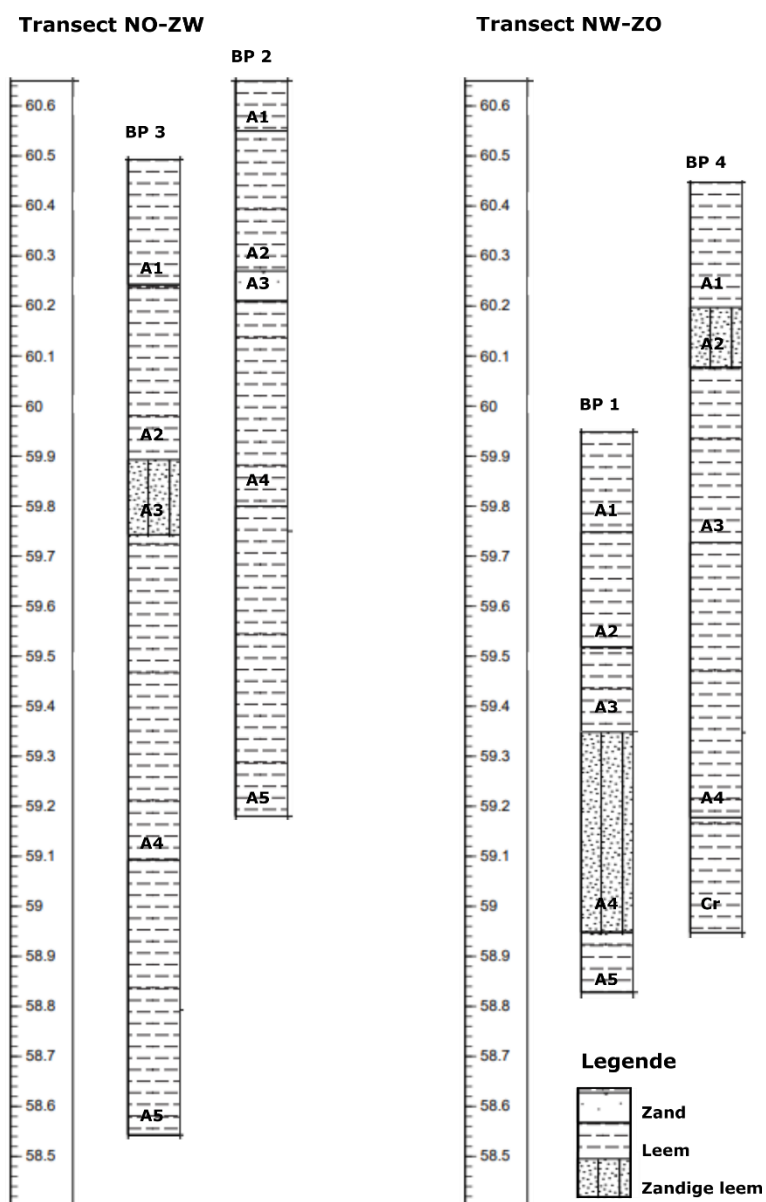
4.3.3 Boorbeschrijvingen

Nr.	Dieptes	Foto en beschrijving
BP1	0-20cm: A1 20-43cm: A2 43-60cm: A3 60-100cm: A4 100-112cm: A5	
	0-20cm: A1 20-43cm: A2 43-60cm: A3 60-100cm: A4 100-112cm: A5	Zwartbruine leem met baksteenfragmenten en grind Bruine leem met baksteenfragmenten Blauwbruine (gereduceerde) leem met baksteen- en botfragmenten Lichtbruine zandige leem met oxidatieverschijnselen Blauwgrijze leem (gereduceerd)
BP2	0-10cm: A1 10-38cm: A2 38-44cm: A3 44-85cm: A4 85-147cm: A5	
	0-10cm: A1 10-38cm: A2 38-44cm: A3 44-85cm: A4 85-147cm: A5	Zwartbruine leem met plantenwortels Bruine leem met baksteenfragmenten Groenbruin zand Donkerbruine leem met oxidatieverschijnselen Lichtbruine leem
BP3	0-25cm: A1 25-60cm: A2 60-75cm: A3 75-140cm: A4 140-195cm: A5	
	0-25cm: A1 25-60cm: A2 60-75cm: A3 75-140cm: A4 140-195cm: A5	Zwartbruine leem met plantenwortels, baksteenfragmenten en grind Bruine leem Groenbruine zandige leem Donkerbruine leem met baksteenfragmenten en grind Lichtbruine leem met grind

BP4	0-25cm: A1 25-37cm: A2 37-72cm: A3 72-127cm: A4 127-150cm: Cr	
	0-25cm: A1 25-37cm: A2 37-72cm: A3 72-127cm: A4 127-150cm: Cr	Zwartbruine leem met plantenwortels, baksteenfragmenten en grind Bruingrijze zandige leem Lichtbruine leem met grind Blauwbruine leem met oxidatie en reductie verschijnselen Blauwgrijze leem (gereduceerd)

4.3.4 Boortransecten

De boortransecten tonen een maximaal hoogteverschil van 60cm TAW tussen de boringen. Ook de verschillen in diktes van de verschillende horizonten worden hierdoor geïllustreerd. Hoewel boring 3 en 4 niet veel verschillen in TAW-hoogte, werd bij boring 4 de C-horizont wel bereikt, terwijl boring 3 dieper gaat en die horizont hier niet bereikt werd.

Figuur 34. Boortransecten.

4.3.5 Interpretatie Booronderzoek

De aangetroffen bodemopbouw binnen het terrein stemt dus overeen met de bodemtypekaart. Alle boringen tonen een dik, door de mens, verstoord pakket. Er werd geen natuurlijke bodemopbouw meer aangetroffen. De enige boring waarbij de C-horizont bereikt werd, toonde een grote aftopping van deze natuurlijke bodem.

Aan de hand van het bodemonderzoek kan gesteld worden dat de bodem binnen het projectgebied reeds ingrijpende veranderingen heeft doorgemaakt. Deze resultaten bevestigen het beeld dat reeds gesteld wordt door het verschil tussen historische kaarten, die op de locatie van het projectgebied een depressie tonen, en het DHM, waarop dit niet meer zo sterk zichtbaar is. De historische/natuurlijke depressie ter hoogte van het terrein is dus deels genivelleerd en vergraven. Ook de bouw van het huidige gebouw en de aanleg van de vijver kunnen deze bodemverstoring met zich meegebracht hebben. De bewaringsomstandigheden zijn dus niet optimaal.

5 Besluit

Deze archeologienota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Historische bronnen beschrijven Zottegem sinds de Midden-Bronstijd aan de hand van kuilen die in deze periode te dateren zijn. De locatie van deze kuilen is ten westen van het onderzoeksgebied en is door zijn hogere ligging vermoedelijk aantrekkelijker geweest naar occupatie en bewoning toe. De stad Zottegem is nooit van stadsmuren voorzien, waardoor andere afbakeningsgrenzen gezocht zijn, meestal een weg en één of meerdere perceelsgrenzen. De afbakening van de historische kern is gebaseerd op de spreiding van de bewoning van het stadscentrum zoals die op het primitief kadaster en de kaart van J.J. de Ferraris geregistreerd staat. Deze grens omvat de burcht van de heren van Zottegem en de bewoning langsheen de grote in- en uitvalswegen. De noordelijke afbakening bestaat uit de perceelsgrens van het domein van het kasteel van Egmont die overeenkomt met het valletje van de Bettelhovebeek. In het oosten bestaat de grens uit verscheidene perceelsgrenzen en een aantal straten: Vestenstraat, De Pauwstraat, Kapellestraat, Hospitaalstraat, Kleine Nieuwstraat. Vanaf de 14^e eeuw ontwikkelde de bewoning zich langsheen de Nederstraete, de huidige Heldenlaan, de Markt en de Hoogstraat. De algemene vorm van het stratennet blijft onveranderd sinds het einde van de 18^e eeuw. Tegen het eind van de 19^e eeuw een spoorlijn aangelegd ten westen van het studiegebied die daar plaatselijk de wegen afsnijdt.

Bij het toetsen van het onderzoeksgebied aan historische kaarten kan vastgesteld worden dat het onderzoeksgebied ver (ca. 600-800 meter) buiten de historische kern van Zottegem valt en er met andere woorden geen deel van uitmaakte. Cartografische bronnen beschikbaar vanaf de helft van de 17^e eeuw schetsen een situatie waarbij het onderzoeksgebied nooit bebouwing kende, maar als braakliggend terrein zich bevond binnen een omgeving van akker- en weilanden. Bebouwing in de regio is nagenoeg volledig afwezig. Het projectgebied zelf wordt gekenmerkt door een zuid-noordelijke lopende natte zone die zich strekt tot aan de Bettelhovebeek in het noorden. Opvallend echter is hoe de historische kaarten zoals Villaret, Ferraris en Vandermalen een sterk golvend landschap lijken weer te geven waarbij het onderzoeksgebied zich eerder in een depressie lijkt te bevinden. Waterlopen binnen het projectgebied ontbreken echter, we bevinden ons eerder in een nattere lager gelegen zone die binnen zijn omgeving in noordoostelijke richting lijkt af te hellen. In de hedendaagse situatie echter is de omgeving eerder vlak. De aanwezige vijver bevindt zich eveneens lager in het sterk afhellend microlandschap binnen het onderzoeksgebied. Deze indicaties maken het onderzoeksgebied weinig

aantrekkelijk voor bewoning in het verleden, namelijk in een natte zone vlakbij het water. Dit ondanks het feit dat de ruime regio van Zottegem gekenmerkt wordt door een Romeinse aanwezigheid en er een hoog potentieel is voor deze periode.

De geplande werken omvatten een verkaveling met open bebouwing tot gevolg.

De huidige bebouwing heeft reeds een verstoring van het bodemarchief met zich meegebracht. Doordat het gebouw onderkelderd is, zoals te zien in de bijgevoegde fotoreportage, zullen de nieuwe ingrepen op deze plaats plaatsvinden binnen een zone waarbinnen geen archeologisch potentieel meer bestaat. Verder bleek uit het landschappelijk bodemonderzoek ook dat het bodemarchief rondom het gebouw reeds verstoord is, waardoor het archeologisch kennisvermeerderingspotentieel hier ook zeer laag is.

Het potentieel tot kennisvermeerdering bij verder onderzoek is bijgevolg heel klein en vanuit een kosten baten analyse niet te verantwoorden. Bijgevolg adviseert ADEDE de terreinen vrij te geven.

6 Bibliografie

Bogemans, F. (2005). Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen, Brussel: Vrije Universiteit Brussel in opdracht van Vlaamse Overheid Dienst Leefmilieu, Natuur en Energie.

Bogemans, F. (2007). Toelichting bij de Quartair geologische Kaart Kaartblad 29 Kortrijk, Brussel: Vrije Universiteit Brussel in opdracht van Vlaamse Overheid Dienst Natuurlijke Rijkdommen.

Bruggeman, J., Reyns, N, 2017, Nota Zottegem – Broeder Mareslaan-Lyceumstraat Stationsomgeving, Temse

Defrancq J., et al, 2016, Archeologische evaluatie van de WZC Egmont site te Zottegem, Gent

De Meulemeester, I., 2021, Vooronderzoek Zottegem Zottegem Ooststraat, Ingelmunster.

Goossens, M. (2012). Studie van de diversiteit van de glauconiethoudende gesilicificeerde zandsteen uit het Onder- en Midden-Eoceen in de regio Fobecq-Gent, Gent: Universiteit van Gent, Faculteit Wetenschappen, Opleiding Master in de Geologie.

Horemans, B., 2020, Archeologienota Acacialaan te Zottegem (Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 634, Gent.

Klinkenborg S., De Maeyer W. en Cherretté B. 2009: Elene Buke, Archeologisch vooronderzoek, september - Oktober 2009, Solva, Archeologie - Rapport 7, Aalst.

Klinkenborg S., Taelman S., Cherreté B. 2013: Leeuwergem Spelaan. Archeologisch vooronderzoek. Een Romeinse landelijke nederzetting, Solva archeologie rapport 18, Aalst.

Van Ranst, E., Sys C. (2000). Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (1:20000), Gent: Laboratorium voor Bodemkunde.

Louis, A. (1979). Bodemkaart van België - Verklarende tekst bij het Kaartblad Zottegem 85E. Centrum van Bodemkartering.

Online bronnen:

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<http://belgica.kbr.be>

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<http://www.ngi.be>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

<http://www.geopunt.be>

<http://www.zottegem.be>

http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpl163204_nl.html

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://cai.onroenderfgoed.be>

7 Lijst van figuren

Figuur 1. Zicht op huidige toestand	- 14 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op de traditionele landschappenkaart	- 21 -
Figuur 3. Situering van waterlopen in de omgeving van het projectgebied.....	- 22 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.....	- 23 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 24 -
Figuur 6. Hoogteprofielen van het projectgebied.	- 25 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	- 26 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.....	- 27 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.....	- 28 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	- 29 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.	- 30 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 31 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 32 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Sanderus (Bron: Wikipedia)	- 35 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx.....	- 36 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.	- 38 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.....	- 39 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	- 40 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 41 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	- 42 -
Figuur 21. Situering van het projectgebied op topografische kaart uit 1910	- 43 -
Figuur 22. Situering van het projectgebied op topografische kaart uit 1937	- 44 -
Figuur 23. Situering van het projectgebied op een luchtfoto uit 1944	- 45 -
Figuur 24. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	- 46 -
Figuur 25. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.	- 47 -
Figuur 26. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2018.	- 48 -
Figuur 27. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 54 -
Figuur 28. Landschappelijke Boringen op GRB kaart.	- 55 -
Figuur 29. Foto terreinsituatie noordoostelijke gedeelte van het projectgebied.....	- 56 -
Figuur 30. Foto terreinsituatie zuidelijke gedeelte van het projectgebied.	- 57 -
Figuur 31. Foto terreinsituatie noordwestelijk gedeelte van het projectgebied.	- 57 -
Figuur 32. Bodemopbouw binnen het projectgebied.	- 58 -

Figuur 33. Landschappelijke boring 4 (B en A).....	- 59 -
Figuur 34. Boortransecten.	- 67 -